

JOK-BLADET

2 - 2007

Text/innehåll där ej annat anges:
Olle Bernard (2007.09.10)
E-mail: o.bernard@telia.com
JOKs hemsida: jok.hemsida.net

EFTER ÖVER 60 ÅRS FRÅNVARO HÄCKAR FISKGJUSAR ÅTER PÅ JÄRVAFÄLTET

Efter många års väntan kunde vi i år äntligen få uppleva häckande fiskgjusar på Järva fältet. Den senaste lyckade häckningen för arten i "vårt" område genomfördes i mitten av 1940-talet, d v s för cirka 60 år sedan.

Vår förhoppning om att fiskgjusar åter skulle visa intresse för att häcka i området stegrades i samband med att ett fiskgjusepar nästan dagligen vistades vid Säbysjön under häcknings-säsongen 2005. Detta par sågs dessutom flyga med bomaterial, vilket givetvis gjorde deras närvaro mycket spännande.

Under vintern 2005-06 upptäcktes vid Säbysjön, högt uppe i en tall, en gles samling med torra kvistar, vilket bedömdes var fiskgjuseparets första försök till bobygge.

Under våren 2006 återvände fiskgjuseparet till Säbysjön, där de vid flera tillfällen sågs para sig och detta bl a i bl a tallen med den glesa kvistsamlingen.

Att gjusarna valde att bygga sitt bo i just den tall, som vi för några decennier sedan hade planer på att bygga en boplatzförm åt just fiskgjusar i, kan kanske tolkas som att våra mänskliga ögon åtminstone ibland klarar av ett visst naturseende.

Boets placering är ute på Säbysjöns enda ö, vilket gör boet väl skyddat. Båttrafik är ej tillåten i Säbysjön under perioden 1/4-15/7, med undantag för de boende i Rocksta (NV om Säbysjön).

För några år sedan gästades sjön relativt ofta av tjuvfiskare, som bar med sig gummibåtar och flytringar för att kunna fiska effektivare i sjön, men under de senaste åren har lyckligtvis denna form av störning märkbart minskat.

Det uppfattades som att det fiskgjusepar, som uppehöll sig vid Säbysjön, var ett yngre par och enligt uppgift tar det mellan 3-5 år, för ett ungt par att etablera sig, innan de börjar häcka.

Eftersom år 2007 skulle bli tredje året för Säbysjöns par, väntade vi under den gångna våren med större spänning än tidigare på gjusarnas återkomst.

Den 4/4 anlände den första av fiskgjusarna, sannolikt hanen, som flög direkt till tallen på ön i Säbysjön med det påbörjade bobyget. Under större delen av april sågs den ensamma fiskgjusen då och då vid boet eller i dess närhet. Den upplevdes emellertid som mycket passiv och t ex ingen form av påbyggnad av det fortfarande långt ifrån färdiga boet utfördes.

Varför kommer det inte någon partner? Vad har hänt under vinterns flyttning till västra Afrika?

Den 26/4 anlände äntligen honan och genast började paret bygga på boet, där paret dessutom kom att tillbringa allt mera tid.

Under tidig morgon den 8/5 observerades hur en av fiskgjusarna samlade bomaterial i form av grästuvor i 30-meterskärret och senare samma dag uppfattades det som att honan startade ruvningen.

Från Säbysjöns fågeltorn var kontrollen av fiskgjuseparets övningar, trots avståndet, mycket bra.

Vi kunde bl a konstatera att hanen under ruvningstiden ofta anlände med mat till honan från annan sjö än Säbysjön.

Under ruvningstiden lämnade honan ibland boet för att ta sig rejäla bad, vilka varje gång varade i minst tio minuter.

Folklivet vid den välbesökta sk "kajen", belägen 150-200 m från boet, tycks inte ha störts av gjusarna det allra minsta. För övrigt syns inte boet från "kajen", vilket givetvis är en fördel. Eftersom boet endast kan ses från ett relativt begränsat antal platser, och då som regel på ett stort avstånd, minskar detta givetvis störningsrisken. Det är dessutom i princip omöjligt att ta sig fram till botrådet utan någon typ av båt och egentligen är det endast störningar från båtar och andra flytfarkoster, som kan störa fiskgjusarna vid Säbysjön i framtiden. Fiskgjusarna har definitivt valt ut en mycket bra plats för att häcka.

I början av sommaren drabbades ett område (ca 40 x 60 m), beläget inte särskilt långt från fiskgjusarnas bo, av skogsbrand. Röken låg under en dag tät över gjusboet, men som tur var släcktes skogsbranden relativt snabbt och tycks lyckligtvis inte utgjort någon störning av häckningen.

Den 11/6 började honan bli mer rörlig i boet och den 12/6 uppfattades det som att honan, från en position på boets kant, matade för oss betraktare osynliga ungar inne i boets centrum.

Den 20/6 kunde vi från fågeltornet äntligen se två små ungar i boet. Minst sagt mycket trevligt och otroligt efterlängtat.

Under juli fortsatte matningen och boet byggdes konstant på för att ge plats åt de allt större ungarna.

DUVHÖKEN KLARADE STÖRNINGARNA PÅ HÄSTA KLACK

Hästa klack utgör till ytan ett relativt begränsat område, som bl a innehåller värdefull skog av hög ålder, och klassats som en sk nyckelbiotop. Detta skogsområde, som JOK under åtskilliga år krävt skall ges naturreservatsskydd, har genom åren alltid utgjort en pålitlig lokal för häckande rovfåglar. Både ormråk och duvhök har häckat här, ibland båda arterna samtidigt, och under de senaste åren har korpar också valt att häcka här.

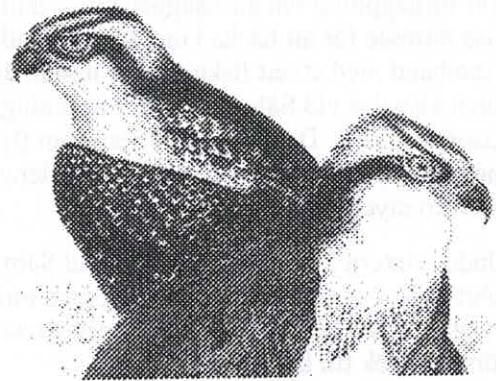
Under år 2006 avbröt duvhökarna sitt häckningsförsök vid Hästa klack, en tid efter det att honan påbörjat ruvningen. Detta misslyckande orsakades med allra största sannolikhet av en för hökarna alltför störande aktivitet, som numera återkommer varje lördag, på Hästa klack. Denna störning består i att uppskattningsvis 50-100 människor, kanske ännu flera, springer runt och "leker krig" i området.

I slutet av juli var ungarna stora och såg i princip ut att vara flygfärdiga, men det dröjde till ca 10/8 innan båda ungarna klarade av att göra sina första trevande flygutflykter. Efter denna tidpunkt sågs ungarna allt flitigare öva upp sin flygskicklighet.

Förhoppningsvis har fiskgjuseungarna nu lärt sig fiska trots att Säbysjön, främst södra delen, under sensommaren bör vara mer svårfiskad för gjusarna, eftersom ytan till mycket stor del då är täckt av näckrosblad.

Fiskarna måste vara ganska svårupptäckta, då de gömmer sig under mattan av näckrosblad.

Förhoppningsvis avslutades Jävafältets första fiskgjusehäckning på över 60 år lyckligt och nu förväntas att gjusparet återvänder nästa vår till sitt bo, som överlevt vintern och inte förstörts eller rasat ner på g av vare sig blåst eller alltför tyngande snömängder.

Observera att denna lek inte har någon som helst koppling till militär verksamhet, utan är som tidigare uttalats endast en form av lek. Aktiviteten genomförs med skjutvapen typ softgun och med dessa vapen avfyras små plastkulor, vilka därigenom sprids ut i ett oräkneligt antal i området.

I år återkom duvhökarna som vanligt till Hästa klack och det befarades att häckningsförsöket skulle sluta precis lika illa som ifjol för duvhöksparet.

Men duvhökarna, vilka häckade i samma träd som tidigare, lyckades i år klara av de störande lördagsaktiviteterna bättre, och den 10/6 kunde 4 st ungar ringmärkas.

Tyvärr hittades en av de ringmärkta ungarna trafikdödad på Norrviksvägen den 6/7, alldeles intill Hästa klack.

SÄBY STRANDÄNG BEARBETAS HÖSTEN 2007

Under föregående höst (år 2006) skulle, enligt Järfälla kommuns planering, bl a tuvfräsning utförts på Säby strandängs yttersta del, d v s den mest sankta och svårarbetade delen närmast den s k blå bården.

Pengar fanns avsatta för detta underhåll av Säby strandäng, men militären stoppade markbearbetningen p g a att de aktuella ytorna skall ha utgjort målområden vid projektilskjutning. Man bedömer att explosionsrisk fortfarande föreligger i det gamla målområdet, som tycks omfatta stora delar av norra Järvafältet

Säby strandäng utgjorde enligt militären således en del av målområdet, vilket för under-teknad låter mycket märkligt p g a detta områdes omedelbara närhet till Säby gård.

Huvudorsaken till militärens ”veto” är att man beslutat upphöra med sin mångåriga projektilröjning i området och därför anser man att markarbeten inte bör utföras på sannolikt åtskilliga platser på Järvafältet.

Om markarbeten skall utföras krävs tydligen ytterligare projektilröjningar, som i så fall uppenbarligen skall genomföras och bekostas av aktuell kommun.

Efter en tid med känsla av att underhållsarbeten aldrig någonsin mera skulle kunna utföras på bl a Säby strandäng, som i så fall snabbt skulle komma att växa igen, noterades en mycket positiv förändring i början av september 2007. Då utlovade Järfälla kommun underhållsarbeten vid främst Säby strandäng. Räcker mängden tillgängliga pengar kommer även arbeten utföras i någon del av 30-meterskärret.

Den exakta omfattningen av höstens insatser är i skrivande stund fortfarande lite ovisst. Förhoppningen är att större delen av Säby strandäng kan slås med Järfälla kommuns traktordragna s k slaghacka. Om detta skall lyckas, bör det givetvis vara så pass torrt på strandängen, att markytan bär traktorn.

De ytor, som visar sig för sankta för traktorn, hoppas vi att en nyanlitad entreprenör, med tillgång till bl a en slaghacka monterad på ett lättare bandgående fordon, skall klara av.

Situationen beträffande det fortsatta och nödvändiga underhållet av Säbysjöns våtmarker, som sedan hösten 2006 sett mycket dystert ut, förändrades således under några septembardagar till att se otroligt mycket bättre ut.

VARFÖR HETER 30-METERSKÄRRET JUST 30-METERSKÄRRET?

En ofta förekommande fråga gällande norra Järvafältet är varifrån 30-meterskärret egentligen fått sitt namn.

Med hjälp av **Karl-Erik Fridzéns goda minne** kan JOK-bladet lämna följande beskrivning hur det rejält udda lokalnamnet ”uppfunnits”.

Militären nyttjade Järvafältet som övningsområde från första världskriget (1914-19) fram till 1960-talet och mängder av spår från militärens mycket omfattande aktiviteter finns ju fortfarande kvar i området. Bl a genomfördes skjutövningar, med för den tiden mycket tunga vapen, som krävde rejält tilltagna målområden. Ett av dessa var beläget i kärret sydost om Säbysjön och för att kunna studera träffbilderna, bombernas effektivitet m m byggdes många kraftiga skyddsvärn (bunkrar) runt kärret/målområdet.

En av dessa bunkrar byggdes utefter stigen, som numera används när man korsar kärret via den s k ”ALU-bron”.

Detta skyddsvärn byggdes sannolikt under 1940-talet och utgörs av en relativt liten bunker som finns kvar än idag, och är belägen på andra sidan av Igelbäcken från 30-metersparkeringen sett.

Eftersom det fanns en stor mängd bunkrar, som då nyttjades på Järvafältet, var det mycket viktigt för militären att exakt kunna ange vilken bunker som avsågs i samband med t ex skjutövningar eller som s k uppsamlingsplats.

Till den aktuella bunkern byggdes en anslutningsväg ut i kärret, med start från den passerande grusvägen, som visade sig bli **ca 30 meter lång**, vilket fick till följd att den aktuella bunkern kom att kallas för **30-metersbunkern**

Kärret/våtmarken benämndes därför följaktligen för **30-meterskärret**, ett namn som sedan dess nått stor spridning, inte minst p g a att vi fågelskådare friskt nyttjat detta.

SÄBYSJÖNS FÅGELTORN SVAJAR

Alla som besökt Säbysjöns fågeltorn under den senaste tiden har väl knappast kunnat undvika att märka hur rankt och svajigt detta numera är. Mest tydligt och rejält irriterande är detta då man skådar genom tub och det är flera personer som befinner sig i tornet. För att skåda med stor förstoring krävs då i princip att alla i tornet samtidigt håller andan för att eliminera skakningar.

Undertecknad har sedan något år tillbaka vid flera tillfällen påtalat detta problem för aktuella tjänstemän hos Järfälla kommun, men än så länge har tyvärr ingen förbättring noterats. I protokollet från vårens sista möte med Järfälla kommun (2007.05.09) redovisas följande: ”JOK uppmärksammade att fågeltornet vid Säbysjön är ostadigt och undrade vilka åtgärder Park- och naturavdelningen (PoN) planerade vidta. PoN meddelade att arbetsuppgiften finns

med i beställningslista, men ligger inte hög-prioriterad där.

JOK föreslog att PoN skulle undersöka om länsstyrelsen kunde bevilja något anslag?”

Att åtgärder för att förbättra tornet finns med på en beställningslista var ingen större överraskning för undertecknad eftersom problemet påtalats vid tidigare möten.

Under sommaren har förslag presenterats om att spika/skruva fast strävor på tornets nedre del, för att försöka göra detta stabilare.

Det är nog bara till att hoppas på att denna lösning kommer att fungera, för något nytt fågeltorn skall vi nog inte ens våga drömma om. Än så länge, i början av september, har ingen tornreparation påbörjats, men vi får väl hoppas på att insatser, som gör tornet stabilare, utförs under kommande vinter.

BEGRÄNSNINGAR FÖR HANSTA SKJUTBANA

Söder om Bögs gård, i kanten mot Hansta skogsområde (Naturreservat), finns en väl utnyttjad skjutbana.

Skjutningarna har av allmänheten uppfattas som störande och önskemål om förändringar har därför framförts från olika håll.

Detta har föranlett att det sedan i somras finns följande begränsningar för skjutningarna:

Skjutningar är endast tillåtna **lördagar kl: 9-16** samt under **tisdagar och torsdagar kl: 11-20**.

Skjutning är dessutom **inte tillåten på s k ”röda dagar”**.

För att minska bullret från skjutbanan har de s k skjutbåsen kompletterats med bättre ljudisolering.

Dessutom är skjutning inte tillåten med lika grov kaliber som tidigare.

Dessa regler gäller t o m juni 2008 då nya diskussioner skall tas om skjutbanans framtid.

FÖRÄNDRING AV IGELBÄCKENS VATTENFÖRING?

Enligt rykten, som tyvärr kan visa sig vara trist sanna, arbetar Stockholms kommun med hjälp av inhyrda experter på att försöka förändra vattenföringen i Igelbäcken.

Förändringen tycks enligt ryktena i huvudsak bestå av en **fyrubblad minimitappning vid Igelbäckens dämme**, där den reglering utförs (enligt beslutad vattendom) som avgör vattennivån i Säbysjön och dess våtmarker.

En viss reservation gäller dock för dessa **uppgifter**, eftersom Stockholms kommuns rapport om förslaget till en ändrad vattenföring i Igelbäcken ännu inte nått JOK/undertecknad.

Syftet med en ökad minimivattenföring, och därmed snabbare avtappning av Säbysjön, antas vara ett försök till att erhålla större vattenmängder längre nedströms i Igelbäcken.

Hittills, under de ca 10 år som dämnet varit i drift, har ännu inte den maxnivå som vattendomen tillåter vid något enda tillfälle uppnåtts. Med ökad minimitappning blir det betydligt svårare, att ens komma upp till de vattennivåer som varje vår eftersträvas. Vid vintrar och vårar av den typ som noterats under den senaste tioårsperioden, och med en fyrubblad minimivattenföring, tycks det som vi aldrig mer får se t ex Säby strandäng rejält översvämmad.

Tyvärr tvingas nog JOK-bladet få återkomma om vattenföringen i Igelbäcken, vilket utgör en, för utvecklingen och bevarandet av Säbysjöns fågelfauna, oerhört viktig och sannolikt avgörande faktor.

Med dämmets hjälp skapas dessutom viktiga fluktuationer av Säbysjöns vattennivå, vilket bidrar till att bromsa sjöns igenväxning.

VINTERNS FÅGELMATNINGAR

Även denna vinter kommer **JOK** att arrangera två st fågelmatningar på norra Järvafältet.

Den ena är den som sedan åtskilliga år tillbaka funnits söder om Säbysjön (nära stigen till fågeltornets start).

Den andra är placerad på samma plats som föregående vinter, d v s ca 500 meter väster om Fäboda gård, utefter vägen mot norra delen av Översjön.

Vid denna matning fanns under en period av förra vintern en tämligen stationär och revirhävande sparvuggla.

Med pengar ur klubbkassan köps främst solrosfrön och en del talg, men för att fågelmatningarna skall vara ännu mer lockande och nyttiga för småfåglarna, är det naturligtvis värdefullt om du som har möjlighet stöttar JOKs matningar med solrosfrön, andra frön, talgbollar, bröd, nötter, frukt, överblivna ostbitar o s v.

Har du frågor, idéer m m angående JOKs matningar kan du t ex vända dig till de som ansvarar för matningarna.

Ansvariga för matningen vid Säbysjön är Olle Bernard, Tommy Carlsson och Tommy Eriksson.

För matningen vid Fäboda ansvarar Björn Wester och Bo Hallman.

FÅGELRESTAURANGEN VID 30-METERSPARKERINGEN HAR UTÖKAT ÖPPETHÅLLANDE KOMMANDE VINTER

Fågelrestaurangen vid 30-metersparkeringen, som funnits i två vintrar, har visat sig populär för såväl småfåglar som rovfåglar.

Bland rara småfåglar, som besökt restaurangen för att äta näringsrika frön, finns blåhakar, snösiskor, vinterhämplingar och övervintrande hämplingar.

Bland rovfåglar, som sökt sig till fågelrestaurangen för att jaga småfåglar och sorkar, kan nämnas fjällvråk, blå kärnhök och slaguggla.

Bland övriga fågelmatningar, som ej arrangeras av JOK, finns den traditionella vid Väsby gård (Sollentuna kommuns matning).

Tidigare vintrar har en matning varit placerad vid det s k Kaffepasset, beläget väster om Väsby gård utefter vägen mot Nysved.

Denna matning, som anordnas av Sollentuna kommun och SNF Sollentuna, kommer att flyttas och ny placering blir utefter vägen mellan Väsby gård och Fäboda, nära avtagsvägen mot Viby.

Havrefält åt småfåglarna

På ett av de sådda fälten nära Bögs gård har en del av havren ej skördats utan lämnats stående kvar åt småfåglarna.

Ytan med sparad havre är nästan 1000 m² stor och belägen ca 100 m sydväst om Bögs gård. Observera att havreområdet ligger rejält dolt bakom ett buskage för de som passerar på vägen mellan Bögs och Väsby gård.

Vid Säby gårds koloniområde matades det under föregående vinter riktigt bra av trädgårdsintresserade fågelvänner.

Bland gäster vi denna matning fanns snösiskor och ett större antal övervintrande bofinkar.

En förhoppning är naturligtvis att denna matning erbjuds småfåglarna även kommande vinter.

Vid norra delen av Ravalen (utloppet) har privatpersoner under många år matat övervintrande gräsänder.

Under de senaste vintrarna har dessutom en mera riktad matning, för att hjälpa en övervintrande vattenrall, framgångsrikt genomförts av bl a JOKare med "Matte" Weiland som ivrig "matningschef".

Inför restaurangens tredje säsong har dess yta utökats med ca 30%, vilket borde medföra att den lockar ännu flera fåglar till sig.

Järfälla kommun, påhejade av JOK, har bekostat och utfört plöjning, harvning och sådd.

Inför den kommande vintern har man sått frön för solrosor, lin, raps/ryps och blandsäd, vilket förhoppningsvis kommer att resultera i mängder med närings-/fettrika frön åt fåglarna.

SKOGVAKTARKÄRRETS UTVECKLING 2007

Källa: Per Lundkvist, Gunilla Hjort m fl.

Under vintern 2006-07 skapades/restaurerades våtmarken Skogvaktarkärret, belägen mycket nära den stora trafikleden Kymlingelänken (Mellan Kista och Rinkeby).

Såsom beskrivits i föregående JOK-blad hade det naturligtvis varit önskvärt att våtmarkens area kunnat göras större, men en lite mindre våtmark är mycket, mycket bättre för den biologiska mångfalden än ingen våtmark alls.

Hur har då det "nya" Skogvaktarkärrets fågelfauna utvecklats under våren och sommaren?

Trots att kärret inte var helt färdigt då de första för området möjliga häckfågla anlände, gjordes ett flertal observationer av dessa arter, vilket visar på Skogvaktarkärrets goda möjligheter för en intressant fågelfauna.

Här följer en sammanställning av främst de sk våtmarksfåglar som observerades under häckningstid vid Skogvaktarkärret. Sammanställningen är byggd på bl a rapporter från JOKare i "Svalan" samt från den inventering som Stockholms kommuns Miljöförvaltning genomfört.

Ett **kanadgåspar** påbörjade häckning med att bygga ett bo på kärrets ö, men på grund av störningar avbröts häckningen.

Gräsand häckade vid kärret.

Tofsvipa häckade för sannolikt första gången på åtskilliga år (enl. uppgift senast på 1940-talet) vid kärret och ett par lyckades få minst en unge flygg.

Skogssnäppor besökte ofta kärret och bör ha häckat i dess närhet.

Mindre strandpipare observerades vid flera tillfällen under häckningstid och troligen genomfördes ett häckningsförsök.

Spelflygande **morkulla** observerades vid flera tillfällen och bör ha häckat i området.

Vid kärret rastade bl a **enkelbeckasiner**, **grönbenor** och en **gluttsnäppa**.

Vid Skogvaktarkärret observerades dessutom bl a följande arter, som skulle kunnat ha häckat/gjort häckningsförsök i närområdet:

Skogsduva, **silltrut**, **spillkråka**, **sånglärka**, **ängspioplärka**, **sävsångare** och **kärrensångare**.

Våtmarken nyttjades även av **hussvalor**, som i stort antal sökte sig hit för att bl a hämta bomaterial.

Under torkan i mitten/slutet av maj noterades att många arter utnyttjade både Skogvaktarkärret, och den likaså nya Hästa groddamm, för att bada och dricka.

Vid Hästa groddamm häckade ett par **tofsvipor** och på åkrarna i närheten flera par **sånglärkor**.

Vi denna damm observerades även rastande **större strandpipare** och **mosnäppa**.

Nu är det ju tyvärr inte guld allt som glimmar och för Skogvaktarkärret har det under våren förekommit en del sabotage som bl a visat sig i form av att dämnet rivets ner, vilket fått till följd att kärret tömts på större delen av sitt vatten.

Dämnet är numera kompletterat med en jordvall som förhoppningsvis omöjliggör att dämnet åter kan avlägsnas.

För att underhålla de öppnade ytorna vid Skogvaktarkärret har betande kor (Highland cattle) anskaffats.

Skogvaktarkärret har under sommaren utgjort en välbesökt plats för förmodligen främst de boende i närområdet.

Flertalet av dessa har nog inte sökt sig till kärret för att uppleva områdets fåglar.

Det är väl betydligt mera troligt att man sökt sig hit för att få avnjuta ett stycke trevlig natur, vilket man numera kan göra efter Stockholms kommuns insatser vid Skogvaktarkärret och dess omgivning. Detta trots områdets något utsatta läge, inklämt mellan mycket hård trafik och stora bostadsområden.

Tofsvipa ny häckfågel vid både Skogvaktarkärret och Hästa damm.

SVARTHUVAD MÅS – NY ART PÅ JÄRVAFÄLTET

Årets hittills enda nya art för Järvafältet är svarthuvad mås som tyvärr rastade bara mycket tillfälligt den 29/4 vid Säby strandäng. Upptäckten av de svarthuvade måsarna (2 st) gjordes av "Classe" Cronlund och Lennart Ekman från observationskullen vid "Stora Ladan, Säby gård".

De båda måsarna upptäcktes allra först genom sitt läte, då de kom inflygande över Säby gård för att gå ner och landa i en av de större kanalerna mellan strandängens öar.

Här vilade de svarthuvade måsarna, som båda var adulta, under endast några få minuter innan de lämnade Säby strandäng och då flög tillbaka i den riktning som måsarna anlände från, d v s över Säby gård.

Svarthuvad mås utgör art nr 259 som observerats på Järvafältet och art nr 252 på områdets norra del.

Ett stort grattis till "Classe" och Lennart vilka upptäckte, och dessutom visade sig bli de enda JOKare, som fick se de svarthuvade måsarna.

SKRATTMÅSKOLONIN VID SÄBY STRANDÄNG

Efter den mer omfattande restaureringen av Säby strandäng, som genomfördes i mitten på 1990-talet, återvände skrattmåsar till Säby-sjön och detta i ett mycket större antal än vad någon ens vågat drömma om.

Kolonin var som allra störst åren 2001-2003 med 2000-2300 par. I samband med SOF:s riksinventering av skrattmåsar år 2002, visade det sig att skrattmåskolonin vid Säby strandäng, som då hade 2200 par, var landets 3:e största.

Efter en kraftigt misslyckad häckningssäsong år 2003, sannolikt orsakad av kyla och regn vid för måsarna mycket olämplig tidpunkt, minskade kolonin, och under åren 2004-07 har denna utgjorts av 1250-1500 par.

Vid årets häckning bestod kolonin vid Säby strandäng av ca 1250 par som lyckades få närmare 1300 ungar flygga.

I år anlände de första skrattmåsar till strandängen den 12/3, för att som vanligt öka i antal ändra fram till ett stycke in i maj.

De första mycket små måsungarna upptäcktes den 15/5 vilket var tidigare än normalt, och de första flygga ungar sågs över strandängen den 13/6.

I år valde några skrattmåsar att häcka utanför kolonins kärnområde, som hela tiden sedan måsarnas återkomst varit lokaliserat till öarna alldeles utanför Säby strandäng.

I år valde ca 10 par att häcka på en mindre vassö utanför Säby gårds kanals mynning. Dessutom häckade ca 20 par på en ö, som under de senaste vintrarna vassröjts av JOK, belägen mellan Säby gårds kanal och Jägarkullen. På denna ö häckade även ett tofsviepar som fick ut ungar.

En så stor skrattmåskoloni som den vid Säby-sjön drar naturligtvis till sig predatorer och förväntade sådana som räv, brun kärrhök och duvhök har observerats, vilket är helt normalt för områdets fauna.

Gråhägern, med det som fortfarande uppfattas mycket unika födovallet bestående av skrattmåsar, nyttjade för åttonde året i rad måskolonin som sitt skafferi.

Lyckligtvis tycks det fortfarande bara vara en enda och således unik häger som klarar av att ta sig in i kolonin trots måsarnas attacker. Andra gråhäger, som söker sig till måskolonin, avvisas tämligen enkelt av måsarna.

Den för skrattmåsar ovälkomna gråhägern anlände till kolonin den 16/5, d v s dagen efter att årets första måsungar upptäckts.

Under perioden 16/5 t o m ca 30/6 plockade hägern måsungar flera gånger om dagen, vilka den sannolikt förde med sig i krävan till sina ungar i en koloni någonstans vid Mälaren.

En uppskattning är att gråhägern under ca 45 dagar tog minst 5 ungar/dag - förmodligen tog den flera. Om uppskattningen av antalet dödade måsungar stämmer, betyder detta att minst 225 ungar blev hägermat. Antalet flygga ungar kan därigenom minskat med ca 15 %.

Desto mer glädjande är att det inte heller i år gjorts någon enda observation av minkar vid skrattmåskolonin.

Järfälla kommuns viltvårdare, assisterade av JOK, fortsätter sin jakt på mink under kommande vinter med hjälp av s k slagfallor.

Onormalt många unga döda skrattmåsar upptäcktes tyvärr under sommaren vid Säby strandäng. Mer om detta kan läsas på annan plats i detta JOK-blad.

ATLASINVENTERINGEN

Med start år 2007 inleddes, i Stockholms Ornitologiska Förenings regi, en s k atlasinventering inom Stockholms Rapportområde, i vilket givetvis Järvafältet ingår.

Inventeringen skall pågå under totalt fem år och ditt bidrag, om du inte utsetts eller anmält dig som s k rutansvarig, är att under inventeringstiden skriva in alla häckningsindicier som du observerat på Järvafältet.

Motsvarande gäller givetvis för samtliga observationer av denna karaktär, som du eventuellt gjort på andra delar i Stockholms rapportområde.

Allra mest intressant är de observationer, som du noterat beträffande häckningar eller häckningsförsök, vilka passar in bland **"Häckningskriterierna 10-20"**.

Har du gjort observationer under häcknings-säsongen 2007, som platsar in under kriterierna 10-20, är det värdefullt om du skriver in dessa i rapportsystemet "Svalan", d v s om du inte redan gjort detta.

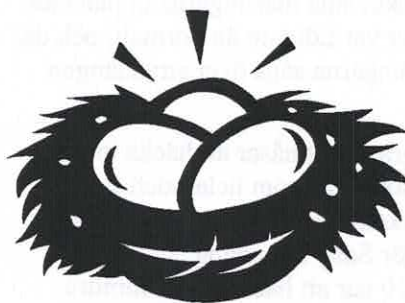
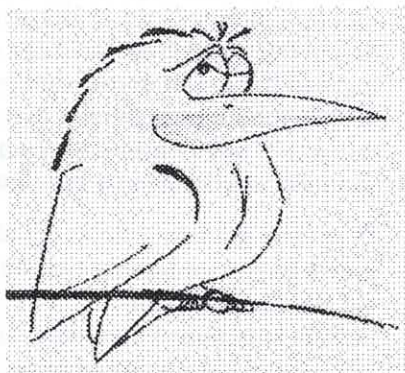
Alternativt informerar du undertecknad så att viktiga uppgifter kan vidarebefordras till aktuell rutansvarig person.

I nästa nummer av JOK-bladet kommer en påminnelse och eventuellt kompletterande uppgifter om den pågående atlasinventeringen. Då räknar vi dessutom med att kunna presentera rutansvariga för samtliga atlasrutor (storlek 5 x 5 km) som berör Järvafältet.

Kompletterande information kommer, om så erfordras, att läggas ut på JOKs hemsida.

Häckningskriterier 10-20.

- 10: Bobyggande eller utgrävande (uthackande) av bohål.
- 11: Avledningsbeteende av fågel som spelar skadad.
- 12: Använt bo påträffat.
- 13: Nyligen flygga ungar (bostannare) eller dunungar (borymmare).
- 14: Gammal fågel som lämnar eller flyger in i eller till bo eller bohål under omständigheter eller på sätt som tyder på att boet är bebott.
- 15: Gammal fågel som bär exkrementssäck.
- 16: Gammal fågel med mat åt ungar.
- 17: Äggskal påträffade.
- 18: Bo där gammal fågel iakttagits ruvande.
- 19: Ungar hörda i bo.
- 20: Ägg eller ungar sedda i bo.

INVENTERING AV HÄCKANDE ROVFÅGLAR PÅ NORRA JÄRVAFÄLTET

Från årets rovfågelinventering på norra delen av Järvafältet kan följande redovisas med hjälp av uppgifter från bl a Tommy Eriksson:

Bivråk

En lyckad häckning konstaterades i närheten av Ravalen (2 ungar ringmärkta).

Bivråkar observerades i likhet med tidigare år även vid Säbysjön. Bl a observerades mattransport över Säbysjön i riktning mot Tånglöt, vilket bör betyda att en häckning i år genomförts någonstans i detta område.

Brun kärrhök

Två lyckade häckningar genomfördes vid Ravalen samt en vid Säbysjön.

Totalt blev minst 10 (4 + 4 + 2) ungar flygga.

Duvhök

2 lyckade häckningar konstaterade - på Hästa klack och i Hansta. (4+ 3 ungar ringmärkta).

Mer om den lyckade duvhökshäckningen på Hästa klack kan läsas på annan plats i detta JOK-blad.

Sparvhök

5 häckningar konstaterades på norra Järvafältet.

Totalt ringmärktes 15 ungar i 4 bon.

Ytterligare 2 ungar, vilka ej ringmärktes, fanns i bo nr 5.

Sannolikt fanns ytterligare några häckningar i området.

Ormvråk

Artens uppträdande på norra Järvafältet uppfattas som stabilt och antalet häckningar bör i likhet med tidigare år vara minst 5 st.

Fiskgjuse

En lyckad häckning vid Säbysjön (2 ungar) genomfördes vid Säbysjön, vilket är den första för arten i området sedan mitten av 1940-talet. Mer information om den lyckade fiskgjusehäckningen vid Säbysjön kan läsas på annan plats i detta JOK-blad.

Tornfalk

En häckning konstaterades på norra Järvafältet (Barkarbyfältet) och två st på södra delen (Hästa och Hjulstakorsningen).

Lärfalk

Under häckningstid sågs lärfalkar relativt ofta, nästan dagligen, vid både Ravalen och Säbysjön.

Trots att ingen häckning konstaterats och inga ungfåglar observerats, bör ändå 1-2 st häckningsförsök genomförts i området.

Sparvuggla

1 ex. hördes revirhävda den 13/3-2/4 väster om Fäboda, men det finns tyvärr inga uppgifter som tyder på häckning.

Kattuggla

6 kullar upptäcktes i området men ytterligare något par bör ha häckat i området.

Hornuggla

Inte heller i år upptäcktes någon häckning på norra delen av Järvafältet.

Efter några års saknad häckade dock hornugglor åter på södra delen av Järvafältet (Skogvaktarkärret och Granholmstippen).

LYCKADE GRÅGÅSHÄCKNINGAR

Grågäss håller, kanske inte helt överraskande, på att etablera sig på norra delen av Järvafältet. Områdets första lyckade häckningar konstaterades vid södra delen av Säbysjön åren 2003 och 2005, då en kull varje år nådde flygg ålder.

År 2006 ruvade en hona under ett par veckor i 30-meterskärret, men häckningen misslyckades.

År 2007 lyckades två par få 4 + 5 ungar vid södra delen av Säbysjön/Säby strandäng, men av dessa blev endast 2 + 4 ungar flygga. Dessutom fanns ytterligare 2-3 par i området som inte lyckades få fram några ungar. Utvecklingen ser dock relativt bra ut för att grågässen skall öka på Järvafältet, precis som arten gjort på andra närliggande fågellokaler.

Grågåsens utveckling i Angarn

Den första grågåshäckningen vid **Angarnsjöängen** noterades 1986. Uppgiften hämtad från Angarngruppens meddelande nr 18. Under år 2005 konstaterades 38 kullar i Angarn enligt meddelande nr 26.

STORLOM DÖDADE ÅTER EN AND I SÄBYSJÖN

En observation av en storloms aggressiva uppträdande i Säbysjön resulterade i följande artikel i JOK-bladet nr 2/2004:

"Den 23/6 2004 observerades hur en av Säbysjöns storlommar, troligen hanen i det södra paret, **dödade** en tämligen stor **knipunge**. Från min position i Säbysjöns fågeltorn noterades hur storlommen helt plötsligt blev mycket aktiv, ca 50 meter nordväst om tornet. Min första tanke var att den höll på att tvätta sig eftersom den bl a stänkte upp vatten och fläktade med vingarna.

Det visade det sig emellertid att lommen ägnade sig åt något helt annat. Med stor förvåning kunde jag under ca 1-2 minuter iakttä hur storlommen genom att trampa och brösta ner, slå med vingarna mot, och kraftigt hacka med näbben dräpte en relativt stor knipunge.

Vid en kort stund befann sig knipungen någon meter från storlommen och jag hoppades innerligt att lommen därmed skulle upphöra med sitt olustiga agerande. En förhoppning fanns då att knipungen kanske skulle kunna komma undan. Men icke så. Storlommen fullföljde och efter att fullgjort dråpet lämnade lommen stillsamt den döda knipan flytande med buken uppåt.

Hur gick nu detta till - och varför?

Många frågetecken finns till en, enligt vad jag uppfattar, mycket udda händelse.

Storlomparets båda ungar fanns på ca 300 meters avstånd från intermezzot med knipan och bör på inte sätt påverkat storlommens agerande. Att det skulle varit någon typ av försvar av ungar bör därför kunna uteslutas.

Uppträdde knipungen möjligen på något onormalt/avvikande sätt, som orsakade storlommens förödande angrepp?

Med mänskliga ögon drabbades lommen närmast av något som liknade ett raseriutbrott.

Undertecknad hade fram till denna tidpunkt aldrig upplevt att en storlom attackerat andra sjöfåglar på det sätt som ovan redovisats. Ibland har dock observerats hur en storlom väljer att göra en längre dykning fram till en grupp änder/sothöns, som då rejält överraskas av lommen, då den skär upp genom vattenytan i deras omedelbara närhet. Storlommens agerande upplevs i detta fall, med mänskliga ögon, närmast som ett sk "bus". Änderna är förmodligen av en helt annan uppfattning.

Genom åren har jag noterat att storlommen inte är helt populär hos skrattmåsar. Särskilt irriterade på lommen blir måsarna då denna simmar extremt lågt i vattnet, så lågt att nästan bara huvudet syns över vattenytan. Varför måsarna just då visar så stor irritation på storlommen har jag ofta undrat. Kanske är svaret att storlommen ibland även väljer att överraskande angripa skrattmåsar.

På Club 300s hemsida ("Brevduvan") förekom under våren 2005 inlägg som behandlade storlommarnas ovanligt brutala beteende. Några av dessa redovisas nedan i förkortad version.

"Har följt ett lompar som häckat några år i en liten sjö i Sundsvallstrakten. Vid ett tillfälle iakttog jag hur lommarna dök upp intill en kanadagåsfamilj med relativt nykläckta ungar, varpå de gick till **attack mot ungar**. De tog dem i näbben och ruskade på huvudet. De t o m drog ner dem under vattnet. Av allt att döma **med avsikt att döda**. Det misslyckades dock denna gång.

Märkligt beteende, verkar som att lommarna ser alla fåglar i sin närhet som konkurrenter."

En person i södra Dalarna, med mångårig erfarenhet av knipor och storskrakar som häckat i hans holkar, lämnar följande beskrivning. "Vid några tillfällen har han sett att när kniporna kommit ut på sjön med sina ungar så har storlommar **attackerat ungar** och **bitit ihjäl** en del och kastat upp dem i luften en bit men inte tagit dem som föda. Det var tre lommar och de dödade fem ungar som då låg kvar i vattnet och flöt. Visste inte att storlommar var så aggressiva mot andra sjöfåglar, men kanske är detta beteende inte ovanligt!?"

"En annan iakttagelse värd att nämnas gäller en knipkull som kommit bort från honan strax efter kläckningen och ungarerna närmade sej en stor-skrakehona istället. Det visade sej ödesdigert för dem då skrakehonan tog **tre - fyra st som åts upp direkt**. Som synes finns många olika faror som lurar och inte bara i vassen."

I år visade storlommen vid Säbysjön åter upp sin för många av oss helt oförståeliga "lust" att döda sjöfåglar, som inte bör utgöra någon fara för lommen eller dess ungar och inte heller nyttjas av lommen som föda. Vid detta tillfälle **dödade en storlom den 5/6 en brunandshona**. Tyvärr såg de närvarande i Säbysjöns fågeltorn (Gunnar Bergqvist, "Matte"

brutala attack. Vi reagerade först då ett antal sothöns flydde från den plats där dessa födosökt under en längre tid. Kvar på denna plats fanns då endast en storlom och en brunandshona, den senare i något som upplevdes likna en form av krampställning. Efter kort tid låg brunandshonan död på rygg och storlommen avlägsnade sig från platsen.

Att det var storlommen som orsakat brunandens död råder inte minsta tvivel.

Extra sorgligt var att den aktuella brunandshonan, bara några minuter innan storlomsattacken, passerat nedanför fågeltornet i täten för sina åtta nästan nykläckta ungar.

Framtiden för dessa ungar, som simmade in till en av öarna vid Säby strandäng efter att förlorat sin moder, blev naturligtvis ytterst osäker.

Ytterligare en storlomsattack mot änder observerades sommaren -07 av undertecknad vid en sjö i Hälsingland.

En gräsandshona sågs då lugnt simma i täten av sin kull med nästan fullvuxna ungar, men dock sannolikt ännu ej flygga, när kalabalik uppstod. Alla gräsänderna for springande på vattenytan iväg åt olika håll. Det som skrämte änderna var en överraskande **uppsydykande storlom, som dessutom siktade in sig på en av änderna.** Denna and, som uppfattades vara en av ungarna, försökte simma undan den dykande jagande lommen. Historien tycktes bara kunna sluta på ett sätt, att lommen inom kort skulle avliva anden. Anden kämpade dock enligt min uppfattning överraskande starkt och sökte sig allt längre ut mot sjöns mitt, fortfarande med lommen dykande efter sig. Vare gång lommen kom upp till ytan sam, alternativt sprang, anden undan. Efter några minuters jakt förändrades situationen plötsligt genom att anden, som det visade sig vara honan (kullens moder), tog till vingarna och lämnade en lite förvånad storlom som, kanske i likhet med undertecknad, trodde att det var en av de icke flygga ungarna som den jagat.

Gräsandshonan hade således framgångsrikt spelat "skadad" och därmed lyckats lura storlommen långt ut på sjön innan hon flygande återvände till sin kull som under tiden sökt skydd bland högt sjögräs.

STORLOMMARNAS HÄCKNINGSRISULTAT PÅ JÄRVA

Säbysjön: Det s k södra paret fick en unge flygg, det norra paret misslyckades tyvärr.
Översjön: 1 par fick en flygg unge.

SKEDÄNDER HÄCKADE ÅTER

Enligt JOKs förteckning från 1968 observerades skedänder vid den tiden endast sällsynt under sträcktid och områdets första kända häckning av skedand noterades vid södra delen av Säbysjön inte förrän år 1991.

Efter den mera omfattande restaureringen av Säby strandäng, som påbörjades i mitten av 1990-talet, sökte sig alltfler skedänder till lokalen. Detta medförde att arten på allvar etablerade sig som häckfågel på Järvafältet.

Lyckade häckningar genomfördes vid **Säby strandäng** år 1991 samt åren 1997-2004.

Vid **Väsby sjöäng** har hittills två lyckade häckningar konstaterats.

En lyckad häckning har hittills noterats vid **Bögs våtmark** och **30-meterskärret**.

Under våren 2007 uppehöll sig flera par skedänder än på många år vid Säby strandäng och detta resulterade i att arten, efter två års frånvaro, åter valde att häcka vid denna lokal.

Sammanställning av skedandshäckningar på Järvafältet:

1991: 1 kull i södra Säbysjön/Säby strandäng.
1997: 1 kull i södra Säbysjön/Säby strandäng.
1998: 2 kullar i södra Säbysjön/Säby strandäng.
1999: 2 kullar i södra Säbysjön/Säby strandäng.
2000: 5-6 kullar i södra Säbysjön/Säby strand.
2001: 4-5 kullar i södra Säbysjön/Säby strand.
2001: 1 kull vid Bögs våtmark.
2002: 3-4 kullar i södra Säbysjön/Säby strand.
2002: 1 kull i 30-meterskärret.
2002: 1 kull vid Väsby sjöäng.
2003: min 3 kullar vid södra Säbysjön/Säby str.
2004: 3 kullar i södra Säbysjön/Säby strandäng.
2004: 1 kull vid Väsby sjöäng.
2005 och 2006: Inga lyckade häckningar.
2007: 2-3 kullar vid Säby strandäng.

ANDREKORD PÅ SÄBY STRANDÄNG

Under våren 2007 observerades ovanligt många änder på Säby strandäng och i södra delen av Säbysjön, vilket givetvis är mycket positivt. I mitten av april sattes sannolikt **nytt rekord för antalet arter änder** som samtidigt uppehöll sig på Säby strandäng. Bland de arter som då kunde observeras på lokalen fanns:

bläsänder, **snatteränder** (som mest 7 par), **krickor** (ca 80 st), **stjärtand** (en hane under ca en vecka), **årta** (1 par), **skedänder** (som mest 8 par) och **brunänder** (som mest ca 40 st).

SPELANDE DUBBELBECKASIN

Det är tyvärr mycket långt mellan tillfällena då spelande dubbelbeckasiner hörts på Järvafältet. Rastande dubbelbeckasiner har emellertid upptäckts något oftare i samband med höstflyttningen, men även dessa observationer är mycket fåtaliga i området.

Relativt långt in på morgonen den 17/5 hördes en dubbelbeckasin spela i 30-meterskärret. Dock spelade den mycket sporadiskt och dessutom tämligen svagt, vilket gjorde att flera som sökt sig till kärret tyvärr hade svårt att uppfatta lätet.

Till all lycka fanns dubbelbeckasinen kvar kommande kväll då den spelade riktigt bra. Följande dag hördes dock inte beckasinen.

Dubbelbeckasiner på Järvafältet har rapporterats enligt följande:

1958.09.11	1 ex. rastade vid Ärvinge.
1966.05.07	1 ex. rastade vid Hästa träsk.
1967.09.24	1 ex. rastade i 30-meterskärret.
1973.04.26-27	2 ex. spelade i 30-meterskärret.
1992.10.06-10	1 ex. rastade på Säby strandäng.
1993.05.10	1 ex. rastade på Väsby sjöäng.
1995.09.21	1 ex. rastade på Säby strandäng.
1996.05.21-22	1 ex. spelade i 30-meterskärret.
1997.05.12	1 ex. spelade på Säby strandäng.
1997.08.16-22	1-2 ex. rastade i södra delen av 30-meterskärret.
1997.09.11	1 ex. rastade i södra delen av 30-meterskärret.
1998.09.19-21	1 ex. rastade vid Lilla Viby.
2000.09.14-24	1 ex. rastade på Säby strandäng.
2007.05.17	1 ex. spelade i 30-meterskärret.

MYRSNÄPPA – ANDRA FYNDET

Myrsnäppa var en art, som vi tvingats vänta rejält länge på, innan vi fick se den på Järvafältet. En aning frustrerande eftersom det varje år observeras myrsnäppor på många lokaler i Järvafältets närhet.

År 2006 upptäcktes äntligen Järvafältets första myrsnäppor, då en grupp med som mest 5 st rastade under några dagar på Säby strandäng.

Det kan väl inte sägas att vi uppnått något av en ketchupeffekt beträffande myrsnäppor på Järva, men vi kan dock glädja oss åt att det även denna vår rastade en myrsnäppa på strandäng. Denna fågel upptäcktes den 26/5 av Bo Söderblom, René Wiberg och Clas Cronlund.

RÖDHUVAD DYKAND ÅTER PÅ JÄRVAFÄLTET

Den 12/5 2007 upptäckte Ari Määttä, Thomas Persson m fl en rastande rödhuvad dykand (hane) i Lötsjön, vilket väl får anses vara lika överraskande som glädjande.

Arten har vid följande tillfällen tidigare gästade sjöarna på norra delen av Järvafältet:

Under åren 1972, -73 och -74 rastade en hane varje höst under en längre tid i Säbysjön.

Hösten 1992 upptäcktes en rödhuvad dykand (hane) i Översjön den 17/10. Denna individ alternerade mellan Översjön och Säbysjön fram till isläggnings 30/10.

Den 1/5 1993 gästade åter en rödhuvad dykandshane norra Järvafältet. Fågeln upptäcktes i Ravalen. men flög senare över till Säbysjön, där den fanns kvar fram till början av juni.

Ett tillfälligt besök av en rödhuvad dykand (hane) gjordes vid Säbysjön den 12/5 1994.

Hur många olika rödhuvade dykänder som observerats på Järvafältet kan man ju alltid försöka spekulera i.

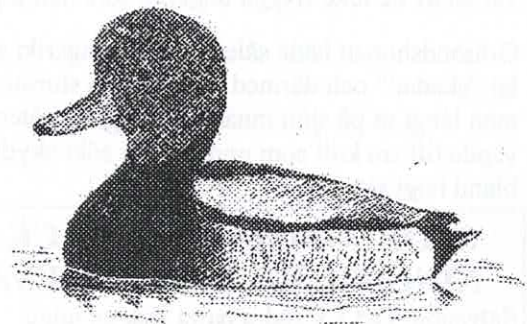
Den and som sågs åren 1972-74 är givetvis en och samma individ.

Fågeln som sågs hösten -92, våramå -93 och 1994 bör vara en och samma individ, men knappast samma som sågs under 1970-talets början.

Årets rödhuvade dykand, som rastade i Lötsjön, bör vara en ny individ och i så fall den tredje som hittills observerats på Järvafältet.

PS: Var tog årets rödhuvade dykand vägen efter besöket vid Lötsjön den 12/5?

Det saknas rapporter om ytterligare fynd av arten i vår del av landet efter det aktuella datumet.

Rödhuvad dykand.

FLERA BUSKSÅNGARE "BARA NÅGRA METER" FRÅN JÄRVAFÄLTET

Någon busksångare upptäcktes tyvärr inte heller i år på Järvafältet, men nästan provocerande nära, vid Björkebysskolan i Barkarby, upptäcktes en busksångare av **Lena Radler** den 17/6. På samma plats hördes morgonen därpå två st busksångare som satt och sjöng ca 30 meter från varandra.

Något dygn senare hörde **Bjarne Hallman** med flera, dock vid ett enda tillfälle, tre st sjungande busksångare nära Björkebysskolan.

Dessa tre busksångare satt och sjöng på en sträcka av bara ca 60 meter och att så många busksångare kunde höras sjunga så nära varandra måste vara rejält unikt.

Att dessutom ingen av dessa lyckades söka sig till det närbelägna norra Järvafältet får anses som "helt ofattbart och snudd på straffbart".

Busksångare har rapporterats från Järvafältet enligt följande:

1980.06.08-09	1 ex. vid Säbysjön (StOF).
1982.06.16-21	1 ex. i 30-meterskärret.
1989.06.30	1 ex. efter Igelbäcken, söder om 30-meterskärret (StOF).
1997.06.20-07.05	1 ex. vid Skogvaktarkärret.

TRASTSÅNGARE OCH GRÄSHOPPSÅNGARE

Den gångna sommaren upplevdes som ganska trist då det gällde intressanta sångare på norra Järvafältet.

Det fanns dock några ljuspunkter och en av dessa var att gräshoppssångare, efter att ha saknats helt under 2006, kunde höras vid Jägar-kullen (5-6/5) och vid Åkerbydalen (3-6/6).

Upptäckare av gräshoppssångarna var **Ingemar Edmondh** (Jägar-kullen) och **Bjarne Hallman** (Åkerbydalen).

På södra delen av Järvafältet hördes en gräshoppssångare i närheten av Skogvaktarkärret (21-23/6 + 4/7).

Den 20/5 upptäckte **Ulf Svahn** en ivrigt sjungande trastsångare i vassen utanför Finnängen. Den för området rara gästen blev en verklig sk långstannare och hördes sjunga på samma plats fram t o m den 25/6.

Detta fynd utgör det 6:e för arten på 2000-talet. (2001- 1 ex/ 2003-2 ex/ 2005- 2 ex./2007- 1 ex.)

KÄRRSÅNGAREN VID JÄRFÄLLA KYRKA

Under år 2006 trodde nog många av oss att den under många år så tappre kärrsångaren, som troget trotsat den otroligt bullerstörda och allt mer sönderbyggda lokalen nära Järfälla kyrka, lämnade denna plats för att söka sig till ett annat och betydligt trivsammare område. Denna slutsats drogs eftersom kärrsångaren under år 2006 endast uppehöll sig några få dagar vid kyrkan innan den lämnade lokalen, för att kanske försöka häcka på annan plats.

Vid den tidpunkt, som kärrsångaren normalt brukar anlända till området vid Järfälla kyrka, saknades i år "vår" tappre vän. Därmed kändes det som att antagandet, om att kärrsångaren numera lämnat lokalen för gott, besannats. Men som tur var var icke så. Den 27/6 kunde, en ganska förvånad och mycket glatt överraskad, **Johan Wallin** konstatera att den lokaltrogne kärrsångaren åter var på plats.

Även i år försökte denne med intensiv sång överrösta bullret vid den nästan dygnet runt mycket hårt trafikerade korsningen.

Kärrsångaren vid kyrkan hördes sjunga t o m den 3/7. Om han lyckades locka till sig en hona och därmed genomföra en lyckad häckning är tyvärr okänt, men vi kan väl innerligt hoppas på detta och att den återvänder även nästa år.

Den enda observationen av kärrsångare som gjordes på norra Järva, förutom den vid Järfälla kyrka, gäller en individ som **Johan Wallin** upptäckte vid Säbysjöns fågeltorn. Denna kärrsångare hördes den 2/6 och 4/6.

På södra delen av Järvafältet hördes kärrsångare vid bl a Skogvaktarkärret, Hästa damm/ Granholmstippen och Ärvinge träsk.

HAR HÄMPLINGARNA FÖR- SVUNNIT PÅ NORRA JÄRVA?

Under den gångna sommaren saknades observationer av hämplingar på norra Järvafältet, vilket naturligtvis upplevs som både trist och oroande för artens framtida status i området.

Hämpling har aldrig förekommit i någon riklig mängd som häckfågel i området, men under det senaste decenniet har flera häckningar konstaterats, bl a i Barkarbyfältets omgivningar. Framtiden lär ju visa om vi kommer att få behålla hämpling som häckfågel på norra Järvafältet.

ONORMALT MÅNGA DÖDA UNGA SKRATTMÅSAR

Under första veckan i juli upptäcktes ett tiotal döda skrattmåsunger, vilka nått flygg ålder, inne på Säby strandäng. Eftersom det med stor säkerhet fanns ytterligare ett antal, för oss dolda döda skrattmåsunger ute på strandängen och på öarna utanför, skapade detta både oro och förundran.

Normalt observeras under varje häcknings-säsong någon enstaka död måsunge på strandängen och ute i kolonin, men årets antal av döda unga måsar uppfattades vara anmärkningsvärt stort.

För att försöka få veta orsaken till de unga måsarnas död samlades tre av dessa upp av Johan Wallin, som lämnade in dem till Riksmuseet för vidare transport till Statens Veterinärmedicinska anstalt (SVA) i Uppsala.

I slutet av juli fick vi svar från SVA och där framkom det att samtliga tre skrattmåsar var honor (ålder 1K).

Två av dessa var utmärklade med hade inga andra sjukliga förändringar. Någon orsak till utmärklingen angav inte SVA.

Den tredje skrattmåsen, som var i gott hull, hade dött av kraftigt yttre våld (trauma).

Bröstbenet var trasigt och det fanns rikligt med blödningar i bröstmuskulaturen.

Inte heller hos denna mås upptäcktes några andra sjukliga förändringar.

På samtliga tre skrattmåsar gjordes den virologiska undersökning, som genomförs inom den svenska övervakningen av aviär influensa. Vid denna undersökning påvisades lyckligtvis inget influensavirus.

Med SVA:s undersökning som underlag tvingas vi inse att flertalet av de nyligen flygga skrattmåsunger, som under början av juli dog på Säby strandäng, gjorde detta på grund av utmärklighet.

Given frågeställning:

Varför fick inte ett antal av de unga måsarna tillräckligt med föda just i år?

Liknande problem har inte uppmärksamats beträffande födotillgången, sedan måskolonin återvände till Säbysjön i mitten av 1990-talet?

Tidpunkten för då de unga skrattmåsar dog var i princip samtidigt som dessa nyligen blivit flygga.

Fram till denna tidpunkt matas ju måsunger av sina föräldrar, vilket uppfattas ha skett framgångsrikt även detta år.

Skrattmåskolonin producerade i år ungefär en unge per par, vilket anses vara klart godkänt.

Vid tidpunkten då skrattmåsunger blivit flygga, får man väl anta att dessa också blivit mer självständiga och i denna utveckling bör väl också ingå att ungarna lär sig finna föda. Det tycks vara just då som något i år gått fel.

Uppenbart var tillgången på föda för dålig i området under en för måsunger mycket viktig period i början av juli, men varför situationen utvecklades så negativt för de unga måsar känns tyvärr ändå som svårt att förklara. Det tycks dessutom som uppenbart att måsungernas föräldrar inte kunnat bistå sina säkert intensivt tiggande ungar med mat, vilket väl bara bekräftar den just då akuta bristen på föda.

Man får väl innerligt hoppas på att nästa häckningssäsong åter blir normal och därmed också tillgången på föda åt alla nyligen flygga och hungriga skrattmåsunger.

□ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □ □

VAR TOG VÅRENS VARFÅGLAR VÄGEN?

Den gångna vintern och våren måste ha varit den första på mängder av år, som inte en enda varfågel observerades på norra Järvafältet. Någon direkt orsak till att varfågeln uteblev är svår att finna. Det tycks dock som att antalet övervintrande varfåglar i Uppland under den gångna vintern var färre än normalt. Om nu detta kan vara till någon form av tröst.

NORDLIG GULÄRLE- HÄCKNING ÄVEN I ÅR

Även i år, vilket är 3:e året i rad, samhäckade en nordlig gulärle (hane) av rasen *Motacilla flava thunbergi* med en hona av rasen *Motacilla flava flava* på Säby strandäng.

Häckningar av den nordliga rasen av gulärle har hittills endast konstaterats i Uppland vid ca 5 tillfällen.

BRUNÄNDERNA TRIVS I SÄBYSJÖN

Brunand är av Naturvårdsverket klassad som "missgynnad" på den s k rödlistan och därför är det extra positivt att arten numera häckar med så trevligt många par i Säbysjön.

I JOKs förteckning från 1968 redovisas att arten på den tiden häckade tämligen allmänt i Ravalen, Säbysjön, Lötsjön och Råstasjön.

Under 1980-talet minskade antalet häckande änder, vilket även inkluderade brunänder, i Säbysjön dramatiskt och under några år i slutet av detta decennium var det t o m svårt att hitta en gräsandskull.

Vid mitten av 1970-talet beräknades att den svenska stammen av brunänder bestod av ca 5 000 par.

Därefter har arten kraftigt minskat och i början av 2000-talet fanns ca 1 500 par i landet.

Under i princip hela 1990-talet saknades brunandshäckningar vid Säbysjön, men under detta årtionde noterades en mycket tydlig förändring gällande brunändernas uppträdande vid Säbysjön.

Brunänder valde att från 1990 varje höst uppehålla sig under en längre tid vid sjön och detta i ett mycket större antal än vad som någonsin tidigare noterats.

Rekordet för brunänder noterades den 30/9 1995 då 520 brunänder samtidigt rastade i södra delen av Säbysjön.

År 2001 återvände brunand som häckfågel till Säbysjön och åren 2001-03 häckade varje år ett par vid sjön.

Från år 2004 har antalet häckande brunandspär ökat vid Säbysjön enligt följande:

2004 - 4 kullar

2005 - 7 kullar

2006 - 8 kullar

2007 - 9 kullar

Den synnerligen positiva utvecklingen för brunänderna i Säbysjön får anses som ganska anmärkningsvärd och medför att sjön förmodligen är den näst bästa i Uppland då det gäller häckande brunänder.

Endast sjön Tämnaren tycks kunna uppvisa ett bättre häckningsresultat med 19 par enligt "Fågelrapport för Uppland år 2005".

Höstrastande brunänder vid Säbysjön (maxantal/dag):

<u>År</u>	<u>Antal</u>	<u>År</u>	<u>Antal</u>
1990	170 ex.	1999	290 ex.
1991	360 ex.	2000	160 ex.
1992	386 ex.	2001	180 ex.
1993	290 ex.	2002	90 ex.
1994	420 ex.	2003	45 ex.
1995	520 ex.	2004	137 ex.
1996	200 ex.	2005	130 ex.
1997	90 ex.	2006	155 ex.
1998	215 ex.		

DVÄRGMÅS STANNADE VID SÄBYSJÖN

Antalet observationer av dvärgmåsar har under de senaste åren ökat på norra Järvafältet.

Normalt har dvärgmåsar antingen upptäckts då de rastat och/eller födosökt vid Ravalen eller Säbysjön, eller då de sträckt över dessa sjöar i samband med vårsträcket.

Observationstiderna har som regel varit relativt korta, eftersom även de rastande dvärgmåsar ofta inom kort sträckt vidare.

Under den gångna våren valde emellertid för första gången en dvärgmåsa att stanna en lite längre tid i området.

Denna dvärgmåsa uppehöll sig vid Säbysjöns skrattnåskoloni under perioden 11-20/5, och då återvände den oftast till samma mindre ö med häckande skrattnåsar, belägen i yttre och sydligaste delen av nåskolonin.

Dvärgmåsen, som under långa stunder vilade på vattnet utanför "sin" ö, hördes relativt ofta och det fanns t o m en liten förhoppning om att den via läten höll kontakt med en ruvande hona inne på ön.

Tyvär var situationen inte så lycklig, men så småningom kanske arten väljer att häcka här, vilket väl inte borde vara helt omöjligt så länge som skrattnåskolonin finns kvar vid Säbysjön.

Dvärgmåsen vid Säbysjön var i princip adult tecknad med mörkt huvud och mörka vingundersidor.

Dock var inte undersidorna riktigt lika mörka som är normalt för gamla dvärgmåsar och därför kan man kanske våga anta att den aktuella måsen var en 3K-fågel, d v s inne på sitt tredje kalenderår.

INGA SMÅDOPPINGAR, MEN MÅNGA FISKAR

Norra Järvafältets allra första häckning av smådopping konstaterades år 2003 då smådoppingpar lyckades få ut två kullar var vid både Ravalen och Säbysjön.

Orsaken till att smådoppingarna helt plötsligt valde att häcka i dessa båda sjöar kan med allra största säkerhet kopplas till att det vintern innan häckningsframgången uppstod en relativt omfattande fiskdöd i båda Ravalen och Säbysjön.

Sannolikt orsakades fiskdöden av syrebrist, en situation som under vissa år, med t ex lång isläggning, uppstår i den här typen av relativt grunda sjöar.

Antalet häckande knipor ökade dessutom markant efter fiskdöden, vilken således visade sig gynnsam för både smådoppingar och änder.

År 2004, som är det hittills bästa för arten i området, fanns 3 smådoppingpar i Ravalen som tillsammans fick ut 6 kullar.

I Säbysjön fick 2 smådoppingpar ut 4 kullar.

År 2005 noterades 5 kullar i Ravalen och 1 kull i Säbysjön.

Dessutom en kull i Djupan.

Under år 2006 ökade fisken i dessa sjöar, både till antal och i storlek, vilket omedelbart inverkade negativt på smådoppingarnas häckningsintresse.

Detta resulterade i att ingen häckning noterades i Säbysjön. Dock genomfördes en lyckad häckning i Ravalen.

Vid Väsby sjöäng konstaterades lokalens första lyckade häckning. Dessutom bör häckning även detta år genomförts i sjön Djupan.

Under år 2007 genomfördes ingen lyckad häckning vid vare sig Ravalen eller Säbysjön. Här finns det numera åter, fyra år efter fiskdöden, rikligt med fisk.

Många av dessa fiskar är säkert så stora, att de kan utgöra en fara för såväl gamla som unga smådoppingar, vilket får anses vara orsaken till att arten åter lämnat områdets största sjöar.

Smådoppingar kan förhoppningsvis leva kvar som häckfågel på norra Järvafältet genom att häcka i Djupan och vid Väsby sjöäng, vilket båda är lokaler som sannolikt innehåller mycket lite, eller kanske ingen fisk alls.

UDDA VADARE FÖDOSÖKTE PÅ UDDA PLATSER

Den 6/9 rastade några för området sällsynta vadare och detta inte på Säby strandäng, som är den lokal där normalt flest vadare observeras.

Under förmiddagen upptäcktes tre st småsnäppor som springande födosökte på näckrosbladen nedanför Säbysjöns fågeltorn.

Observationer av småsnäppor på norra Järva:	
1998.08.27:	6 ex. rastade på Barkarbyfältet.
1998.08.29:	2 ex. rastade vid IKEA-pölen.
1998.09.18-19:	3 ex. rastade på Barkarbyfältet.
1999.08.14-18:	1 ex. rastade Säby strandäng.
2000.07.14:	1 ex. rastade Säby strandäng.
2001.08.17-09.19:	totalt ca 20 ex. rastade på Säby strandäng och störst antal (13 ex.) sågs den 2/9.

Tidigare har det vid Säbysjön observerats hur även grönbenor, kärrsnäppor, rör- och sothöns samt gul- och sädesärlor också gärna jagar insekter på näckrosbladen.

Några timmar senare samma dag (6/9) upptäckte Kenneth Sjögren en roskarl födosökande på de plattformar som finns utlagda åt fåglarna i södra delen av Säbysjön.

Boplattformarna har under åren främst nyttjats som viloplats av änder, kanadagäss och stor-skarvar och dessa plattformsbesökare har lämnat ifrån sig diverse "kack" och i detta material lyckades roskarlen, en ungfågel, under hela eftermiddagen och efterföljande kväll hitta diverse matnyttigt.

Roskarlen fanns kvar på en av boplattformarna även under tidig morgon den 7/9.

Roskarlens besök vid Säbysjön utgör det andra fyndet av arten på norra Järvafältet.

Fynd nr ett gjordes den 17/5 2002, då en roskarl provianterade på Säby strandäng.

Vid Lötsjön (Sundbyberg) observerades en roskarl den 23/5 1962.

STARARNA MINSKAR – MEN INTE PÅ JÄRVAFÄLTET

I stora delar av landet, kanske mest tydligt norr om Mälardalen, har antalet häckande starar minskat märkbart under de senaste decennierna. På Järvafältet har denna minskning lyckligtvis ej registrerats. I stället upplevs det nästan som att antalet starhäckningar ökat, vilket kan vara resultatet av en riklig uppsättning av starholkar under de senaste åren. Järvafältet har dessutom för närvarande god tillgång på betande djur, antalet har t o m ökat på senaste tiden, vilket definitivt utgör en viktig förutsättning för att stararna skall trivas i området.

Förhållandet är uppenbart tyvärr inte lika positivt på många platser belägna norr om oss. I Dalarna har man tvingats konstatera hur stararna minskar, trots tillgång på holkar, vilket framgår av följande artikel som presenterades på SOF:s hemsida i slutet av maj.

”Staren har minskat kraftigt de senaste 25 åren och den väntade återhämtningen som vi trodde skulle komma under 1990-talet har hittills uteblivet. Numera är tyvärr i snitt sex till sju av tio starholkar i Dalarna tomma. Fram till slutet på 1970-talet var det normala att flertalet av starholkarna var besatta och att det rädde en kamp om de som fanns.

Störst är minskningen i norra och västra delarna av Dalarna medan Siljansområdet klarat sig bäst.

I alla områden är dock minskningen ojämn och på vissa ställen är staren helt borta medan den i andra närliggande områden häckar i samma antal som den alltid gjort.

Vad en klimatförändring kommer att innebära för staren i Dalarna är oklart, men vi har i alla fall ett bra bakgrundsmaterial att basera framtida analyser på. Det kan också bli så att staraterialet blir en del i en beskrivning av en framtida klimatförändring.

Resultat 2006

Resultatet av år 2006 års starupprop visar att antalet häckningar i starholkarna i Dalarna återigen minskade och att beläggningen var 33 % vilket är densamma som den var i slutet av 1990-talet. 2003 noterades den hittills högsta beläggningen under staruppropet och den var 44 %, men tyvärr har den svaga ökningen av antalet häckande starar under de första åren på 2000-talet förbytts i en nedåtgående trend. De största minskningarna mellan 2005 och 2006 noterades i Avesta, Borlänge, Leksand, Mora, Rättvik och Vansbro medan en ökning noterades i Hedemora, Säter och Älvdalen. Övriga kommuner hade bara små förändringar. I de 1895 holkar som kontrollerades var det häckning i 631 st. Under åren 1989 - 2006 har beläggningen i holkarna varierat mellan 29 och 44 %.

Betydelsen av betande djur i närheten av starhäckningarna

För andra året i följd bad vi om att få in uppgifter om det fanns betande nötboskap, häst eller får närmare än 500 meter från holkarna. Resultatet blev intressant och det visade sig att det var en högre beläggning i de holkar där det fanns boskap inom 500 meter (39 % 2005 och 36 % 2006) än i de holkar där det ej fanns betande boskap inom 500 meter (33 % 2005 och 26 % 2006).

Konstant låg nivå

Det verkar som om antalet starhäckningar har stabiliserat sig på en konstant låg nivå.

Tyvärr visar inte staren några tecken på att återhämta sig från den stora minskning som skedde under 1980-talet.

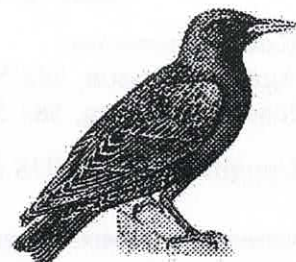
Trots bra häckningssäsonger och milda vintrar verkar inte staren återhämta sig.

Ska antalet starar återhämta sig snart eller blir det en stabilisering på en låg nivå i framtiden? Det är med stor spänning vi väntar på rapporterna för år 2007, skall vändpunkten komma nu?”

Slutord

Vi får väl innerligt hoppas på att vi på Järvafältet slipper uppleva det som man på många platser längre norrut, bl a i Dalarna, numera varje vår tvingas notera – **tomma starholkar även i år.**

En oerhört trist utveckling, som man hoppas skall drabba så få av oss som möjligt.

MÅNADSSAMMANSTÄLLNINGAR PÅ JOK:s HEMSIDA

Under år 2007 har JOK presenterat "Månadsrapporter" på klubbens hemsida (jok.hemsida.net), vilka redovisar fågelobservationer gjorda på främst norra delen av Järvafältet under aktuell månad.

Rapporterna har kompletterats med foton som tagits på några av de fåglar vilka observerats under den aktuella månaden.

Hittills har flertalet av fågelbilderna tagits av undertecknad, men en förhoppning är att allt fler, av de många numera så ivrigt fotograferande JOKarna, kan och önskar bidra, så att bildkvaliteten blir på en hög och intressant nivå.

För att hitta "Månadsrapporterna" går man in på hemsidans vänstra spalt (under "JOK-doppingen") och därefter klickar man sig fram via "Rapporter/Fågelobsar" till den sida där man finner månads-sammanställningen under:

JOK- observationer -senaste.pdf.

Äldre "Månadsrapporter" (från december 2006) redovisas på samma plats.

LÄNKADRESSER TILL FOTON PÅ JÄRVA-FÅGLAR

Allt flera kompletterar de fågelobsar som skrivs in på "Svalan" med foton på aktuella fåglar. Dessa foton är endast enkla att hitta under tyvärr bara någon dag, innan de försvinner bland mängden av bilder som dagligen skickas in till "Svalan" från hela landet.

Är du intresserad av att studera foton på Järvafåglar kan du numera gå in på JOK:s hemsida. Där skall du söka dig fram via fliken "Galleri" och därefter klicka på "Svalan", för att finna dessa bilder som är registrerade under aktuell kommun.

★★★

★
★ **ÄNNU FLER NYA MEDLEMMAR HÄLSAS** ★
★ **VARMT VÄLKOMNA TILL JOK** ★

★ Anita Berglind, Kungsängen	★ Carl Johan Ståhlgren, Spånga
★ Klas Ericson, Älvsjö	★ Bo Söderblom, Spånga
★ Anders Larsson, Sollentuna	★ Eva Vadfors, Järfälla
★ Björn Lindkvist, Solna	★ Anna-lena Widenström, Järfälla
★ Lars-Olof Ljungdahl, Julita	★ Tage Widenström, Järfälla
★ Thomas Persson, Bromma	★ Ulf Franzén, Spånga
★ Gail Ramsay, Kista	

★★★

XENUS - JOKs ungdomsgrupp

Kontaktpersoner:

Agnes Zakrisson, 583 518 47, 0730 26 96 30

Josefin Svedberg, 583 523 11, 0735 70 19 56

Uppgifter om XENUS finns även på JOKs hemsida jok.hemsida.net

FÅGELSKÅDNINGENS DAG 13/5

I ett trivsamt skådarväder guidades ca 25 deltagare av **Rickard Dahlén** och **"Matte" Weiland** med god assistans av flera JOKare under en fågelvandring till södra delen av Ravalen.

JOKs arrangemang vid "Fågelskådningens dag" avslutades med visning av bl a aktuell fågellitteratur kompletterat med diverse fågelsnack vid Väsby gård.

Till aktiviteterna vid Väsby gård anslöt ytterligare ca 25 personer, vilket gjorde att totalt ca 50 personer mötte upp vid JOKs arrangemang under "Fågelskådningens dag".

Ett stort tack till alla JOKare som medverkade och därmed bidrog till att sprida intresset för fåglar och inte minst för de som kan avnjutas på Järvafältet.

KVÄLLSVANDRINGAR VID SÄBY STRANDÄNG

Efter ett års vila återupptog JOK under våren 2007 kvällsvandringarna vid Säby strandäng. Antalet deltagare under de fyra vandringarna var totalt ca 90 st (6 + ca 20 + ca 30 + ca 35 st) och samtliga kvällar, utom den första, gynnades vi av bra väder.

Den första exkursionskvällen drabbades vi av ett uruselt väder och att det över huvud taget fanns några personer, som under detta vädervidriga förhållande frivilligt ville skåda fågel är värt tapperhetsmedalj.

Som vanligt bjöd vandringarna på bra observationer av strandängens änder, vilka under

denna vår utgjordes av fler arter än normalt. Dessutom sågs flera arter vadare samt Säbysjöns båda storlomspar, vilka alltid lika pålitligt visar upp sig.

Lite udda och därför extra spännande arter under kvällsvandringarna utgjordes denna vår av **dvärgbeckasin** och **dvärgmå**s.

Chefsguiden **Tommy Eriksson** vill, tillsammans med assistenterna **Tommy Carlsson** och **Olle Bernard**, tacka alla övriga JOKare, som med sitt deltagande starkt bidrog till att göra kvällsvandringarna till Säby strandäng härligt trivsamma.

"BENKES" VANDRINGAR

Även under den gångna våren anordnades fågelvandringar av JOK i samarbete med SNF Sollentuna och som vanligt var det **Bengt Sundberg** som ledde dessa.

Totalt genomfördes 4 st vandringar med som minst ca 20 deltagare och som mest ca 40 st.

Minnesvärda observationer gjordes bl a av en **kattuggla** norr om Ravalen och mycket publika uppvisning av de **bruna kärnhökar** som valde att häcka i södra delen av Ravalen.

"Benke" har varit ledare för dessa fågelvandringar, som för det mesta rört sig i området söder om Ravalen, i ca 10 år.

Denna vår hann man dessutom med att klättra upp på Fornborgsberget och dessutom göra en lite längre tur in i Hansta, vilket enligt "Benke" visade sig extra populärt.

Vid vandringarna finns ett järgång som aldrig tycks missa att närvara, trots ibland ett minst sagt eländigt väder.

Järgänget kompletteras vid varje vandring av flera nya ansikten, vilket givetvis är extra positivt

Att "Benkes" vandringar är uppskattade avslöjar naturligtvis det höga deltagarantalet. Ytterligare bevis på denna uppskattning fick "Benke" i samband med våravslutningen, då han föräddes ett presentkort med ca 20 namnteckningar.

PS: Under hösten vandrar "Benke" vidare och detta gärna omgiven av så många fågelintresserade som möjligt.

Vandringar anordnas söndagarna 30/9, 28/10 och 25/11 med start vid Väsby gård kl 09:00.

ÖLAND 23-27/5 2007

Deltagare: Hans Elleby, Rasmus Elleby, Orvar Fredriksson, Stig Holmstedt (ledare), Jon Jörpeland, Anders Lindberg, Jukka Markkanen, Olle Mauritzon, Kjell Sahlberg och Kenneth Sjögren.

23/5. Det hade försports om såväl blåkråka som silkeshäger och gulhämpling på norra Öland så därför fick vår chaufför Hans en bestämd order att sätta spiken i botten och dra direkt till den avlånga öns norra udde. Ordern åtlyddes exemplariskt och sex timmar efter att vi rullat över Essingeleden vandrade vi ned den korta biten mot de buskmarker där blåkråkan skulle hålla till. Under vandringen började en sommargylling att flöjta och den kom sedan flygande rakt över huvudet på oss. Det var en helt utfärgad fågel och den fortsatte sin sång bakom ryggen på oss och gav en makalös ljudkuliss till vår observation av den ännu makalösare blåkråkan. Många fick här dubbelkryss och JOK fick en skön revansch för debaclet i Skåne för några år sedan, då vi missade en långstannade blåkråka med en dag. Nu gjorde det inget att silkeshägern dragit en stund innan vår ankomst till Södviken någon timme senare, eller att vi inte fick tid med att leta upp gulhämplingen.

Efter middag i Borgholm lyssnade vi vid Petgårde efter en busksångare som dock inte verkade vara kvar. Trösten utgjordes av en takfast vislande småfläckig sumpföna.

24/5. Södra udden var (som vanligt) rätt avslagen, men några prutgåsfloccar, en storlom, en tordmule och ca 10 rastande kustsnäppor noterades innan ett larm på en rödstrupig sångare drog oss till en liten dunge söder om Össby. Här var det naturligtvis redan fullt av folk, däremot ingen rödstrupig sångare. En hona av halsbandsflugsnappare fanns däremot på plats och utgjorde ett synnerligen pedagogiskt studieobjekt.

Nu peps det på nytt, denna gång om biätare och efter diverse turer fick vi till slut se två exemplar av de färgsprakande varelserna på en telefontråd vid Grönhögens camping. Återigen ett stort kryss för många i gänget!

Efter detta letade vi lite halvhjärtat efter en iberisk gransångare nere vid Segerstads fyr, men kom ganska snart fram till att det var mycket trevligare att ta kaffe och bulle (eller en starköl...) på Chrilles fik. Rosenfink och kärrsångare stod för pausunderhållningen. Stenåstranden hyste en hel del vadare, bland annat ca 15 synnerligen läckra myrsnäppor och vid de små dammarna vid Södra Kvinneby låg det ånder av sju arter samt stöttes två raphöns.

Dagen avslutades på södra udden med en obs på långt håll av den därstädes långstannande svartbenta strandpiparen, säkert samma fågel som förra året. Även denna kväll var det ett mycket nöjt gäng som somnade ovaggat på Gamlegärde.

25/5. Vid Hagbyhamn på Smålandssidan söder om Kalmar hade det sent på kvällen innan setts både sumpvipa och prärielöpare, vilket gjorde dagens första destination självklar.

Efter en del letande hittade vi platsen, ingalunda en hamn, men däremot ett fantastiskt fint stycke kust med flacka strandängar och dungar med grova ekar. Sumpvipan var tyvärr borta, men prärielöparen fick vi njuta av på superb nära håll. På stranden fanns också tre mosnäppor och två mindre strandpipare och från dungarna sjöng höksångare och rosenfink.

Lagom till vi var klara vid Hagbyhamn kom det larm om en skedstork vid Västarstadsviken (som tidigare oriktigt kallades Eckels udde) så det vara bara att dra ut på ön igen. Tyvärr hade storken gömt sig bakom Västerstadsudden, men efter att ha testat diverse vägar och stigar norr om viken kunde vi så småningom manövrera oss till en position uppe på en stenhög, varifrån vi i ett tyvärr ganska besvärande soldaller kunde se storken vada omkring och skumma med näbben i en grund vattenpöl ett stycke upp på land.

Nu beslöt vi att göra den traditionella utflykten till norra delen av ön och vi började med spaning och lunch vid stentippen nära Lenstad. En bivräk, två ormvråkar, ett par ängshökar samt en stjärtmes och en sjungande höksångare underhöll.

Kapelludden gav två rödspovar, en kustpipare och fem kustsnäppor och Egby udde bl a en ros-karl och en myrsnäppa. (tyvärr var vattnet alldeles för högt för vadare).

Vid Petgårde beskådades som vanligt en pungmes vid bo och vid Södviken två gluttsnäppor och en havsörn. Ute på det natursköna Hallnäs udde, ett av JOKs måsten, fanns fyra smalnäbbade simsnäppor samt en mosnäppa och en myrsnäppa i den lilla dammen.

I lövängen vid Lilla Horn beundrades två hannar av halsbandsflugsnappare innan vi kompen-serade oss för första dagens miss vad gäller gulhämplingarna vid Böda Camping.

En fågel lockades, trots den sena tiden på dagen, att sjunga med hjälp av MP3-spelare. Och så blev det middag i Borgholm igen.

26/5. Norra Lunden gav, för första gången på flera år, sjungande sommargylling och här fanns även kornknarr, gräshoppångare och rosenfink. Ett nytt besök vid Västerstadsviken i hopp om att skedstorken skulle vara kvar och kunna se bättre gav ingen stork, men däremot tre smalnäbbade simsnäppor.

Under lunchen vid Stormaren upptäckte den skarpögde ynglingen Jon först en och sedan ytterligare en nordsträckande rödglada. Här syntes dessutom tre ängshökar, en lärkfalk och två havsörnar.

Nedanför Gräsgårds kyrka avnjöts sedan, till samtligas oändliga lycka, en halt nilgås..... Därefter blev det en svart rödstjärt hona vid Grönhögen samt minst 11 svarttärnor, fyra årtor, två rödspovar och en duvhök vid den fina och tämligen nya våtmarken Görans Dämme nedanför Hulterstads by.

Ett nytt besök vid Stenåsa för att titta på vadare resulterade i 13 myrsnäppor, en spovsnäppa och en småsnäppa.

Ett utlarmad härfågel vid Frösslunda stod tyvärr inte att finna, men ute i sjön ruvade en sångsvan.

På nedvägen avlyssnade vi en vaktel och flera raphöns vid Mellbytorp, innan vi drog ned till Kungsgården för att beskåda de tre vita (omärkta !) storkar som landat där.

Efter middagen blev det kvällslyssning. Tyvärr var flodsångaren vid Ljungbackasjön tyst, men 2-3 kornknarrar och en kärrsångare lät strax söder om vandrarhuset.

27/5. De vita storkarna återsågs, nu utanför Södra Lunden och på Södra udden noterades ett ex av den hittills gäckade mindre flugsnapparens samt en förbiflygande smålom.

Ett för JOK nytt besöksmål var Albrunnalunden där kornknarr och rosenfink avlyssnades.

På vägen norrut gjordes korta besök id Västerstadsviken och Risinge hamn, dock utan större sensationer.

Det var dock en mycket nöjd grupp med sammanlagt över 40 kryss och 162 exkursionarter som drog hemåt mot Stockholm

Stig Holmstedt

Båtexcursion till Abborren och Understen 2007-04-29

Deltagare: Daniel Andersson, Lars Friberg, Stefan Hellmin, Stig Holmstedt, Sophie Larsson, Anders Lindberg, Ari Määttä, Anders Sennmalm, Gunnar Siljestränd, Ulf Svahn, Sissel Svahn och Kjell Yngerskog

Efter samtal mellan hugade spekulanter genomfördes en improviserad excursion inom JOK ut till Abborren, den nordligaste kolonin av alkor i Uppland (?), tillsammans med skepparen Christer Hegart från Singö.

Målarter var naturligtvis alkorna, men förhoppningar fanns om sjöfågel och influget från öst. Efter en mjuk start klockan 8 på morgonen med sedvanlig vitfågel visade Ålands hav att detta inte är att leka med. Ca 8 m/s gav krabb och hög sjö på ett kick, och tuber och folk fick bevisa sin vattentålighet.

Vid **Abborren** var sjön hög och det var svårt med balans och kikare. Ett antal tordmular visade sig dock från sin bästa sida och tobisgrisslan var mer än vanlig. Sillgrisslan däremot lyste med sin frånvaro. Efter diskussion enades vi om att det förmodligen var lite tidigt snarare än att kolonin har fått problem med exempelvis mink. Frågan får utredas senare under våren eller sommaren.

Understen gav fantastiska möjligheter till att studera tobisgrissla i hundratal.

En jorduggla stöttes och havsörn var ett av dagens vanligare utrop.

Vi besökte även **Roten** och **Måsten** som gav mersmak till nya besök vid en senare tidpunkt, då möjligheter till rara tättingar borde vara god.

Stora flockar av sjöorre, ejder och svärta tillsammans med bläsand, kricka, gräsand, stor- och småskrak, alfågel, vigg och knipa gav en hyfsad sjöfågellista.

Cirka 3-4 häckningslokaler för labb kunde konstateras, samtliga av mörk fas, och ett antal storlommor sträckte förbi.

Totalt blev det 57 arter och försöket gav mersmak till en ny excursion och då förmodligen förlagd till senare delen av maj.

Ulf Svahn

Värstingtoppen 2007-09-10

Ackompanjerad av skönt dubbelbeckasinspel gjorde Tommy Carlsson i mitten av maj entré i Järva Club 200 Klubb.

Några andra arter, förutom dubbelbeckasinen, som under våren och sommaren gladdde flera av JOKs värstingar var ejder, småsnäppa, myrsnäppa och roskarl.

”Classe” Cronlund var den ende av värstingarna som fick nöjet att Järvakryssa svarthuvad mås.

I Värstingtoppens översta toppskikt var det bara ”Matte” Weiland, som lyckades jobba hem ett nytt Järvakryss, gravand, under sträckskådning vid 30-meterskärret.

Minst två av toppenkämparna, Björn Wester och Göran Frisk, lyckades under våren efter många års slit äntligen få se en silvertärna i området.

Ettan och trean på toppenlistan fick nöja sig med lite gnutta kryssdoft, då de svarthuvade måsarna gjorde ett alldeles för kort besök vid Säby strandäng.

Helt felplacerade, vid fel fågeltorn (vid detta tillfälle 30-meterstornet), befann sig både Johan Wallin och Olle B, när vi givetvis borde ha befunnit oss i tornet med utsikt mot Säby strandäng, för att därifrån kunnat avnjuta de simmande svarthuvade måsarna utanför strandängen.

Olle Bernard	232 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-03
”Matte” Weiland	229 arter –	senaste Järva X: Gravand	2007-09-10
Johan Wallin	223 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-03
”Rulle” Jarvad	221 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-06
”Classe” Cronlund	214 arter –	senaste Järva X: Svarthuvad mås	2007-04-29
Tommy Eriksson	214 arter –	senaste Järva X: Roskarl	2007-09-06
Kjell Bergman	213 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-12-05
Björn Wester	210 arter –	senaste Järva X: Silvertärna	2007-05-13
Holger Stenson	209 arter –	senaste Järva X: Ejder	2007-04-14
Göran Frisk	208 arter –	senaste Järva X: Silvertärna	2007-05-13
Anders Nyberg	204 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-03
Rikard Dahlén	204 arter –	senaste Järva X: Slaguggla	2006-11-05
Anders Wahlstedt	203 arter –	senaste Järva X: Sjöorre	2004-05-02
Rolf Kåsjö	202 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-27
Bo Hallman	202 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Björn Weiland	201 arter –	senaste Järva X: Strandskata	2005-06-22
Lars Friberg	201 arter –	senaste Järva X: Vaktel	2006-06-11
Kari Lahti	201 arter –	senaste Järva X: Spetsbergsgås	2006-12-26
Roland Sjöquist	200 arter –	senaste Järva X: Biätare	2000-08-05
Tommy Carlsson	200 arter –	senaste Järva X: Dubbelbeckasin	2007-05-17
Joakim Kling	199 arter –	senaste Järva X: Kornknarr	2006-05-21
Michel Goiny	198 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2007-05-26
Nicklas Johansson	196 arter –	senaste Järva X: Bläsgås	2006-10-08
Jukka Markkanen	196 arter –	senaste Järva X: Roskarl	2007-09-06
Svante Söderholm	195 arter –	senaste Järva X: Bändelkorsnäbb	2002-10-27
Lars Imby	195 arter –	senaste Järva X: Ejder	2007-04-14
Percy Fredriksson	195 arter –	senaste Järva X: Roskarl	2007-09-06
Gustaf Gidlund	194 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-09
Gunnar Siljestrand	192 arter –	senaste Järva X: Mindre sångsvan	2007-03-15
Bengt Sundberg	191 arter –	senaste Järva X: Forsärla	2006-04-01
Kjell Yngerskog	191 arter –	senaste Järva X: Myrsnäppa	2006-05-28
Göran Lettstrand	191 arter –	senaste Järva X: Rödstrupig piplärka	2007-05-10
Herbert Baumann	190 arter –	senaste Järva X: Sparvuggla	2007-03-15

Det ryktas att

"Classe" Cronlund, efter den trevliga upptäckten av 2 st svarthuvade måsar vid Säby strandäng, underhöll många JOKare under resten av dagen med att peka ut varifrån Järvafältets första svarthuvade måsar kom, var de rastade och inte minst viktigt - åt vilket håll de försvann.

JOK-bladet tar för givet att "Classe" drabbades av en svårartad träningsvärk i armarna under flera dagar efter allt viftande och pekande. Om "Classe" tänker sig en annan yrkeskarriär kan JOK-bladet tipsa honom om att han borde lyckas suveränt bra som dirigent, trafikpolis eller varför inte stins på Kallhälls central.

Enligt envisa rykten kommer "Classe" dessutom att få en inbjudan att medverka vid nästa omgång av TV-programmet "Gäster med gester". PS: Dagen efter sin stora "pekardag" hade Classe förset sin handkikare med nyttillverkad sk "finnpinne", förmodligen för att det var enda chansen för honom att över huvud taget få upp kikaren till ögonen på den ömmande träningsvärken i armarna.

Dirigent Cronlund
leder Säbykören
i arian "Måsarnas
lovsång".

den mellan Järvafältets obsplatser alltid lika snabbt och spänstigt gående Niclas Eriksson, då ofta bärande på sin gamla tubkikare av märket "blykowa", är den JOKare som allra bäst lyckats ge ordspråket "Kowan kommer, kowan går" ett ansikte.

när Tommy Carlsson överlämnade sin lätt skadskjutna tubkikare av märket Kowa till en skådarkompis i JOK, måste väl även detta starkt bidra till att det gamla ordspråket "Kowan kommer, kowan går" fortsätter att leva vidare.

någon observerat en hybrid mellan mink och utter, som tur var inte på Järvafältet.

Vän av ordning är helt övertygad om att en sådan korsning givetvis skall kallas för "mutter".

PS: Man får väl innerligt hoppas, att den som upptäckte den märkliga hybriden inte hade en skruv lös, även om det nog är många som kan tänka sig att detta inte helt skall uteslutas.

Göran Frisk fick plocka fram sin allra bredaste tipex-penna för justeringar i Riksmuséets kataloger sedan Lars Svensson hjälp honom med värstädningen i skinnsamlingen.

Då LS vänt upp och ner på fältsångarlådan låg helt plötsligt endast ett av de tidigare sju registrerade fältsångarskinnen kvar.

De övriga sex exemplaren hade LS, utan allra minsta tvekan, artat om till gråsångare.

Till Görans försvar kan meddelas att det inte var han som artat de ca hundra år gamla skinnen. Och till försvar åt de som då felbestämde fältsångarna, kan man ju lugnt påstå att tillgången på fälthandböcker på den tiden var tämligen begränsad.

Allt var således inte bättre förr, åtminstone inte fågelböcker med pålitliga beskrivningar av fält- och gråsångare.

Summering: Fältsångarobsarna ökar i landet, men minskar i riksmuséets samlingar.

när den numera så dragvillige "Matte" Weiland, på sin väg till cettisångaren utanför Nynäshamn från södra delar av landet, skulle gena över Himmerfjärden med Mörköfärjan, bilade han i sin oerhörda iver upp på närmaste startklara färja inne i hamnen. Detta visade sig emellertid vara färjan ut till den lilla ön Oaxen, och eftersom "Matte" dessutom envisades med att vilja lösa enkelbiljett, bör man väl tro att han planerade för att bli kvar för evigt på denna ö. Nåväl, efter felnavigeringen tvingades "Matte" studera ön Oaxen i flera minuter innan han återigen var med i matchen och cettisångaren inom kort inhängd.

PS: Till all lycka för "Matte" var inte färjan till Oaxen kvällens sista tur, för om det varit så illa hade kryssande av cettisångaren fått vänta till kommande morgon. Men å andra sidan hade "Matte" fått tillbringa en hel natt tillsammans med frugan på en nästan "öde" ö.

Örjan Sjögrens son Ivan under våren förmodligen blev den yngste som observerat 300 arter i Sverige. Ivans 300:ade art blev blåvingad årta, som kryssades då han bara var 11 år och 2 månader "gammal".

Ivan, som började skåda i januari 2004, har redan hunnit fylla på artpåsen med bl a följande rariteter: ismås, prärielöpare, styltsnäppa och dvärgspov.

Tommy Eriksson numera allt oftare hörts tala, om inte tungor, så i alla fall i siffror.

Vi tvingas nog därför få räkna med att Tommy kommer att sjunka allt djupare i sudokutrasket.

Järvafältets naturreservat inte bara älskas av allmänheten utan också av rejält ökända s k **irländska asfatsläggare**. Dessa återvänder stadigt varje sommar för att husvagnscampa och idka idylliskt "friluftsliv", vilket även inkluderar nedskräpning av kolossalformat vid 30-meterskärrets parkeringsplats.

Att deras förälskelse i Järvafältets naturreservat är totalt obesvarad av såväl reservatet, Järfälla kommun som reservatets "vanliga" besökare, tycks inte bekomma dem det allra minsta.

PS: Nedskräpningslagar, samt flera andra lagar som gäller för svenska medborgare, tycks inte gälla s k irländska asfatsläggare som på parkeringsplatsen, och dessutom långt utanför denna, vid varje besök lämnar ifrån sig hushållsopor, blöjor, leksaker, gasoltuber, asfalter, schaktmassor och stulna husvagnar, ibland fyllda med länsade stulna handväskor och dokumentportföljer, eftersom denna minst sagt otrivsamma verksamhet kan fortsätta år efter år.

den massmördare, som även denna sommar härjat ute på Resarö (Vaxholm), fortfarande går fri. Samma rykteslämnare envisas med att påstå att denna massmördare, med över 8 000 lik på sitt samvete, uppvisat en oerhörd likhet med **Holger Stenson**.

Om detta verkligen är sant kan Holger knappast räkna med att få en stjärna på mördarsniglamas himmel.

Enligt uppgift i tidningen Metro i slutet av sommaren visar det sig att Holger bara är en amatör i kampen mot mördarsniglarna, för i Danmark finns det ett par, som redan i början av augusti, hade hunnit döda 103 000 sniglar. Men dom var ju två - Holger var ju ensam.

Thomas Strid efter mängder med skådarår äntligen lyckades få in dubbelbeckasin på sin Upplandslista. Detta efter en välplanerad kvällstur till 30-meterskärret.

PS: Thomas har tydligen aldrig hört talas om Hjälstaviken, men det tycks ju inte spela någon roll eftersom det finns 30-meterskärr.

Bo Söderblom och **René Wiberg** inledde sitt medlemskap i JOK med att upptäcka en myrsnäppa, för övrigt Järvafältets andra fynd av arten, på Säby strandäng.

Att bli medlemmar i JOK och samtidigt hitta en "Järva-rarris", måste väl vara oslagbart och en skådardag på Järvafältet kan knappast bli bättre?

tre koppar kaffe om dagen kan rädda personer från att drabbas av demens, vilket kanske är något att fundera över för flera JOKare.

Men enligt samma källa, den vetenskapliga tidskriften "Neurology", fungerar kaffets skyddande effekt **bara på kvinnor!!**

Vän av ordning, som ofta är av manligt kön och gärna sörplar i sig minst tre koppar kaffe om dagen, kräver därför att **jämlikhetsombudsmannen genast kallas in för att göra en livsviktig insats för "manligheten"**.

"Matte" Weiland stigit i graderna. Förr matade han vattenrallar nere i ett dike. Nu har han klivit upp ur diket och nått upp till de svindlande höjder varifrån man kan mata kungsörnar.

PS: Nu får vi bara hoppas på att "Matte" klarar av att sänka sig ner till rallens rike, d v s diket vid Ravalen, så att en ny övervintring för vattenrallen garanteras med hjälp av delikatesser från "Mattes" "Cartering-firma".

Lars Lindgren inte bara skådar fåglar utan också hunnit med att utveckla sin trädgård i UpplandsVäsby så att den anpassats till bl a rullstolsburna personer.

Lars' arbete, med t ex upphöjda växtbäddar, har under sommaren uppmärksammats och presenterats av "Utbildningsradion".

Roland "Rulle" Jarvads förväntade lysande karriär som sockervaddsförsäljare på "Bollnäs-torget" fick avslutas redan innan den hunnit påbörjas, eftersom Järvafältets "Bollnäs-torg" numera återfått sitt tillfälligt förlorade namn "Väsby Båtmanstorp".

några trodde sig hört en "**knäppsnäppa**" på Barkarbyfältet, alldeles intill affären "Plantagens" parkering.

Den alltid lika osynliga knäppsnäppans unika läte visade sig, efter omfattande forskning av **Kenneth Sjögren**, tillhöra en utslängd s k "Spiderwrap", en pryl som används av butikerna för att märka upp stöldbegärliga varor.

det slagits **nytt Europarekord** i att skåda fågel i lag.

Det nya rekord sattes i Spanien den 29 april 2007 av ett skådarlag bestående av sex personer som under **24 timmar lyckades upptäcka 217 arter**.

De känns som att vi får öka farten rejält vid både Fornborgsberget och 30-meterskärret, och kanske t o m ställa in en och annan fikarast, om vi skall hänga med i det spanska tempot.

det finns flera JOKare än "Lasse" Imby som är hejare på fjärilar.

I morgonradion i augusti intervjuades JOKs anfadern ("Robban" Franzéns) son Markus, numera aktiv vid Lunds universitet, om dessa flygande små pärlor.

Vi fick då bli reda på att det finns ca 2700 fjärilsarter i Sverige och att de överlägset flesta av dessa utgörs av små nattaktiva gråvita varianter.

Ett fåtal fjärilar, ca 10 arter, kan avge ljud, medan alla övriga kommunicerar med hjälp av dofter.

Markus favoritfjäril just nu är Skimmerfjäril, en violettskimrande art som invandrat i Sverige under de senaste tio åren och vilken numera med lite tur och naturligtvis viss fjärilskunskap kan upptäckas och avnjutas i Skåne.

flera JOKare under våren och sommaren inte var särskilt nöjda med den då nya utformningen av radioprogrammet "Naturmorgon".

I den nya programformen blandades naturinslag med musik av varierande typ och många var det som ansåg att musiken både störde programmets rytm och upptog alldeles för mycket av dyrbar programtid. Tid som ansågs hellre borde fyllts med fler naturreportage.

Musikkanaler som sänder musik dygnet runt finns det ju ett rejält utbud av, men hur många radiokanaler finns det som erbjuder naturprogram?

I svaret, till det brev som skickats till Naturmorgons programledning, informerades att det nya "Naturmorgon" enligt beslut på sk "högre ort" skulle innehålla 30 minuter musik. Och önskade man försöka påverka detta villkor, borde således högre chefer vid Sveriges radio kontaktas.

Ett nytt brev skickades, som visade sig få följande kanske något oanade och dramatiska utveckling. Redan dagen efter brevet bör ha nått fram till SR:s chefer avgick Peter Örn, högste chefen för Sveriges Radio och något senare avgick även P1:s chef.

Den nya P1-chefen, som tillsattes efter sommaren, plockade genast tillbaka "Naturmorgon" till P1, där programmet alltid hört hemma. Och förhoppningsvis medför detta mer natur och mindre musik.

PS: Att flytta "Naturmorgon" till en musikkanal (P4) måste ha varit den överlägset sämsta utflykt man gjort i programmets historia.

Lars-Åke Janzon i direktsänd radio, en tidig morgon i augusti, medverkade som jourhavande biolog till vilken man kunde ringa in och ställa naturfrågor.

JOK-bladets redaktör kan tydligt se framför sig hur Lars-Åke, som normalt tjänstgör som jourhavande biolog hos Riksmuseet, lättad pustade ut när programtiden var över och ingen, inte ens någon JOKare, hade ringt in och "besvärat" honom med någon unikt klurig fråga av t ex följande typ:

"En nära vän till mig såg en helt svart fågel med gul näbb i sin trädgård och han är helt säker på att det inte var någon koltrast. Sådana vet han mycket väl hur de ser ut och någon sådan var det definitivt inte, eftersom den här fågeln var mycket större. Vad var då detta?" JOK-bladet ställer givetvis utrymme till förfogande åt Lars-Åke, så att han kan presentera ett intressant och fylligt svar på denna ornitologiska gåta.

delar av JOKs ungdomssektion Xenus försöker förlänga Järvafältet till Mälaren.

På annat sätt kan man väl inte tolka deras satsning på sträckskådning från Brukets skidbackes topp.

Med ungdomlig iver är det väl inte helt utslutet att man lyckas förändra kartbilden.

Tron kan försätta berg lyder visst ett gammalt ordspråk, men om denna också kan flytta en hel skidbacke flera kilometer råder fortfarande en viss osäkerhet.

när Roland "Rulle" Jarvad för några år sedan sökte jobb som vårdare på ett sjukhus för mentalt handikappade barn, skrev han in i sitt CV att han umgåtts med JOKare ända sedan han var 14 år gammal, dvs under nästan 45 år. Med en så otroligt unik merit var ju "Rulle" i princip överkvalificerad för det aktuella vårdjobbet och naturligtvis borde man i stället snabbt erbjudit en person med "Rulles" tuffa och gedigna bakgrund mentalsjukhusets chefsstol.

regeringen tvingats anlita en JOKare för att få ordning på den oroande globala klimatutvecklingen. Genom Anders Thuressons medverkan känner vi JOKare stort lugn inför framtiden, för nu vet vi att jorden kommer att klara sig.

PS: Otroligt skönt att få avsluta ryktasspalten med att konstatera att jorden är räddad.

Åtminstone delen med Järvafältet och förmodligen också den del som omfattar Fysingen-Anders' hemmaplan.

SÖNDAGSFIKAT

Då sträckskådandet, och därmed för övrigt den intensivaste perioden av årets fågelskådande, håller på att trappas ner, finns det tid för att under söndagarna traditionsenligt söka sig till Naturskolans fik.

Tillsammans, över en kopp kaffe/te, brukar många JOKare gemensamt klara av att lösa såväl kluriga fågelfrågor som världens allra största problem.

Det ryktas t o m om att de fikasugna ofta, ja nästan alltid, hunnit med en liten, liten gnutta skvaller.

Väl mött på Naturskolans fik (Väsby gård) söndagar exakt kl 11:00.

JOK:s svarthakedopping,

i form av klisterdekal, kan köpas av:
Olle Bernard, Roland Jarvad,
Mats Weiland och Bengt Sundberg.
Pris: 10 kr/st

JOK-bladet 2/2007

Bidrag till detta JOK-blad har lämnats av **Tommy Eriksson, Karl-Erik Fridzén, Gunilla Hjorth, Stig Holmstedt, Per Lundqvist, Ulf Svahn och Johan Wallin** samt som vanligt av ett stort antal mycket ivriga ryktesspridare.

Bidrag, uppslag, idéer m m till kommande JOK-blad mottages tacksamt.

JOK – Innekvällar hösten 2007

Tisdagen 2 oktober – ”Subantarktiska öar utanför Australien och Nya Zeeland”.

För ett par år sedan visade **Lars-Olof Johansson** fantastiska bilder för oss från Antarktis och Subantarktiska öar utanför Sydamerika. Denna kväll tar han oss ett halvt jordvarv bort till sydliga öar utanför Australien och Nya Zeeland.

Tisdagen den 6 november – ”Med JOK till Thailand”.

Följ med på den resa som gick av stapeln tidigt detta år till Thailand. Följ med in i djupa regnskogar och blicka ut över vidsträckta vadarstränder. Ciceron i ord och blid denna kväll är **Berndt Godin**.

Innekvällarna äger rum på Naturskolan, Väsby gård och starttid är alltid kl 19:00.

Parkering vid Bögs gård, därefter 1 km uppfriskande promenad fram till Väsby gård. Efter föredraget bjuder föreningen på fika med bröd.